

Școala Doctorală de Științe ale Naturii

Facultatea de Chimie, Biologie, Geografie

Departamentul de Geografie

Școala Doctorală de Gen

Facultatea de Sociologie

REZUMAT
TEZĂ DOCTORALĂ
ÎN COTUTELĂ INTERNAȚIONALĂ

FEMEIA ROMÂNĂ DE ETNIE ROMĂ IMIGRATĂ ÎN SPANIA.
RECONSTRUCȚIE ȘI EMANCIPARE DE GEN DIN PERSPECTIVA
FEMINISMULUI PERIFERIC

Coordonatori științifici:

Prof. univ. Dr. Remus Crețan

Prof. univ. Dra. Mercedes Alcañiz Moscardó

Doctorandă:

Prof. Jupîneanț M. Adriana-Maria

Timișoara, România

12 aprilie 2024

CUPRINS

CAPITOLUL I. OBIECTIVUL STUDIULUI, IPOTEZELE DE CERCETARE ȘI ZONA DE STUDIU.....	5
1.1. Motivația cercetării.....	5
1.2. Problematika studiului empiric.....	5
1.3. Obiectivul cercetării	5
1.4. Ipotezele de lucru	5
1.5. Zona de studiu.....	6
1.6. Contextul legal spaniol pentru adaptarea socio-economică a femeii imigrante române de etnie romă.....	7
CAPITOLUL II. FUNDAMENTAREA CONCEPTUALĂ A TEORIILOR.....	7
2.1. Stadiul cunoașterii migrației femeii rome.....	7
2.2. Fundamentarea teoretică a migrației.....	8
2.3. Fundamentarea conceptuală a rasializării etniei rome.....	9
2.4. Fundamentarea conceptuală a teoriilor feministe contemporane.....	9
2.5. Fundamentarea conceptuală a rolului casei ca spațiu de imobilitate în perioada de criză COVID-19.....	10
CAPITOLUL III. METODOLOGIA CERCETĂRII.....	11
3.1. Designul cercetării metodologice.....	11
3.2. Metodele de cercetare.....	11
3.3. Instrumentele de lucru	13
CAPITOLUL IV. REZULTATE AȘTEPTATE, POSIBILE SURSE DE ERORI ȘI MĂSURI DE EVITARE A ERORILOR.....	13
CAPITOLUL V. REZULTATE ȘI DISCUȚII.....	13
5.1. Dimensiunea migrației femeii migrante rome din România în Comunitatea Valenciană spaniolă	13
5.2. Rolul etniei rome în reconfigurarea adaptării socio-economice a femeii migrante rome în Spania, Comunitatea Valenciană	17
5.3. Rolul casei ca spațiu de (i)mobilitate și adaptare al femeii migrante rome în perioada crizei COVID-19	20

5.4. Formele de violență domestică percepute de femeia migrantă romă în România și Spania.....	23
5.5. Construcția unor noi identități individuale de gen feminin rom pe teritoriul Spaniei.....	27
CAPITOLUL VI. CONCLUZII.....	32
BIBLIOGRAFIE.....	36

Dedicată:

***...tuturor acelor femei care s-au simțit
vreodată marginalizate de societatea în care trăiesc...***

CAPITOLUL I. OBIECTIVUL ȘI IPOTEZELE DE CERCETARE

1.1. MOTIVAȚIA CERCETĂRII

Lucrarea are ca scop principal *reconsiderarea conceptului de feminism etnic actual* și cunoașterea în profunzime a *reconstrucției identității de gen a femeii române migrante de etnie romă în Spania (Comunitatea Valenciană)*, procese generatoare de o nouă evoluție socială într-un spațiu migratoriu de sosire dominat de al patrulea val feminist (Parcerisa, 2018) și marcate de un nou spațiu migrant rom, din ce în ce mai exigent cu arealul de primire spaniol, în cazul nostru valencian.

1.2. PROBLEMATICA STUDIULUI EMPIRIC

După căderea comunismului, situația femeilor migrante de etnie romă originare din România demonstrează a fi în plină evoluție, în ciuda gravelor problemelor de respingere și marginalitate socială a acestora. Feminismul periferic, ca formă de recunoaștere a drepturilor *”femeilor de la periferia societății”* (Anzaldúa, 1987), vine să pună în prim plan complexitatea problematicii acestei lucrări axată pe *trivalența migrație romă – etnie romă – femeie romă* într-un spațiu social atipic, datorită multitudinii de puncte de vedere care au în comun experiențe legate de construcția unei noi identități de gen.

1.3. OBIECTIVUL CERCETĂRII

Obiectivul principal al cercetării îl reprezintă *cunoașterea procesului de reconstrucție a identității de gen a femeii imigrante rome de origine română marcat de impactul fenomenului migrator european și al feminismului periferic contemporan în noul spațiu de sosire spaniol valencian.*

Pornind de la acest obiectiv principal, se propun o serie de **obiective specifice**, după cum urmează:

- O.S.1. Analizarea impactului procesului migrator asupra evoluției identității de gen a femeii rome de origine română;
- O.S.2. Identificarea influenței noului spațiu social de primire valencian asupra transformărilor caracteristice etnice ale imigrantei rome;
- O.S.3. Studiarea incidenței feminismului contemporan spaniol în reconstrucția identității de gen a femeii imigrante rome în noua țară gazdă.

1.4. IPOTEZELE DE LUCRU

Ipotezele de lucru se desprind din scopul, obiectivele și problematica generală a cercetării. Acest demers științific pornește de la propunerea următoarei **ipoteze principale**: *„Sub impactul procesului migrator european și al prezenței feminismului periferic contemporan femeia imigrantă romă de origine română este capabilă de reconstrucția propriei identități de gen”*. Din perspectiva ipotezei principale, însoțită de cele trei ipoteze secundare, se va răspunde la următoarele obiective și întrebări secundare (Tabel 1):

Tabel 1: Relația între întrebările, obiectivele și ipotezele secundare utilizate în analiza procesului de reconstrucție de gen ale imigrantei rome.

Întrebări specifice	Obiective secundare	Ipoteze secundare
Care este efectul procesului migrator asupra construcției identității de gen a femeii imigrante rome de origine română?	O.S.1. Analizarea impactului procesului migrator asupra evoluției identității de gen a femeii imigrante rome de origine română.	I.S.1. <i>Experiențele de viață ale procesului migrator, înaintea și în perioada pandemiei COVID -19, demonstrează efecte constructive asupra evoluției identității de gen a femeii imigrante rome de origine română.</i>
Cum influențează noul spațiu geografic-social de primire valencian caracteristicile etnice ale imigrantei rome?	O.S.2. Identificarea influenței noului spațiu social de primire valencian asupra transformărilor caracteristice etnice ale imigrantei rome.	I.S.2. <i>În ciuda persistenței mentalității tradiționale etnice rome, caracteristicile etnice de comportament social ale imigrantei rome sunt influențate pozitiv de noul spațiu geografic și social de primire valencian.</i>
Ce impact are feminismul periferic și violența domestică asupra reconstrucției identității de gen ale femeii imigrante rome?	O.S.3. Studiarea incidenței feminismului contemporan spaniol și a violenței domestice în reconstrucția identității de gen a femeii imigrante rome în noua țară gazdă.	I.S.3. <i>Efectele impactului feminismului contemporan spaniol și a violenței domestice indică o adevărată reconstrucție a identității de gen a femeii imigrante rome de origine română.</i>

1.5. ZONA DE STUDIU

Alegerea Comunității Valenciene ca areal empiric de pe teritoriul Spaniei s-a bazat pe cunoașterea îndeaproape a realității migratorii grupului etnic rom și a particularităților feministe spaniole. Dacă la începutul acestui studiu, zona empirică pretindea axarea studiului pe femeia romă din zona Banatului, ulterior, decoperind realitatea socială din Comunitatea Valenciană, arealul de proveniență a femeii rome s-a amplificat la aproape tot teritoriul geografic românesc.

Motivația alegerii zonei de studiu s-a realizat din două motive principale. Primul motiv este legat de faptul că locuiesc de la finele anilor '90 în zona Valenciei și am experiența lucrului cu problemele femeilor rome ca asistent social pe când activam la A.M.I.C.S. (Agenția de Mediere, Integrare și Cooperare Socială) din Comunitatea Valenciană. Al doilea motiv este reprezentat de buna cunoaștere a spațiului de plecare al femeii rome din România. Am ales spațiul valencian pentru a realiza această analiză empirică cu modele de femei rome care optează pentru trecerea de la tradiționalitate la modernitate și chiar post modernitate (Rodríguez Fernández, 2012). S-a observat că, în ciuda persistenței modelului familiar tradițional rom bazat pe familia de tip extins, dominată de figura paternă, în ultimele decenii a aparut și modelul modern de familie, dominat de forma nucleară de familie heteroparentală restrânsă, moștenită din România de romi romanizați, (soț, soție, copii), cu o rată de natalitate redusă treptat odată cu creșterea nivelului de viață în Spania și a emancipării femeii imigrante rome. Modelul postmodern sau modelul diversității rome începe să se manifeste odată cu proliferarea uniunilor consensuale, a divorțurilor și a familiilor monoparentale.

1.6. CONTEXTUL LEGAL SPANIOL PENTRU ADAPTAREA SOCIO-ECONOMICĂ A FEMEII IMIGRANTE ROME

Reconsiderarea conceptului de demografie etnică al femeii rome de origine română, atât de geografia de gen cât și sociologie de gen, este marcat de spațiul socio-economic migrator de sosire în Spania, spațiu dominat de al patrulea val feminist spaniol (Parcerisa, 2018). Observăm că, pe de o parte, femeia migrantă romă se simte aparținătoare actualei societăți spaniole, dar în același timp, moștenește și aduce cu ea parte din trăsăturile culturale tradiționale propriului grup etnic rom din România.

Ca atare, emanciparea femeilor migrante rome este încurajată de noile legi de protecție a drepturilor femeii, atât în spațiul public spaniol valencian (drepturi sociale, piața de muncă) cât și în spațiul domestic privat, generator de violență domestică sub toate aspectele ei: fizică, verbală, economică, sexuală, psihologică etc. În baza dreptului internațional al O.N.U. și a Declarației privind eliminarea violenței împotriva femeilor din Beijing (1993), Spania a pus în aplicare primul Pact Național împotriva Violenței de Gen (2022), însoțindu-l de un Ghid al drepturilor femeilor în română, la care și femeile imigrante rome au putut avea acces. În mod similar, cu altă lege suplimentară, respectiv legea privind egalitatea între femei și bărbați, (Legea organică nr. 3 din 22 martie 2007, reactualizată în octombrie 2022) Spania implementează definitiv și cu succes politicile de incluziune a femeilor prin planurile de egalitate între femei și bărbați prin aplicarea regulii proporționalității inverse.

În ciuda preconțelor și a stereotipiilor de zi cu zi, femeia migrantă romă dă semne de transformări de mentalitate, de percepție socială și de identitate de gen în Spania. La baza emancipării acestora stă nevoia de creștere personală, de a se integra și a se face vizibile în societatea valenciană și chiar de a-și însuși un nivel de bunăstare personală mult superior față de țara de origine, România.

CAPITOLUL II. FUNDAMENTAREA CONCEPTUALĂ

2.1. STADIUL CUNOAȘTERII MIGRAȚIEI FEMEII ROME

Fenomenul migrației, cel mai vechi fenomen demografic și social, marcat actualmente de a doua tranziție demografică, de neoliberalismul exacerbat și de noua ideologie feministă lasă deoparte în studiile de specialitate problema legată de migrația femeii de etnie romă și naționalitate română. Ca atare, actualul studiu va analiza evoluția procesului migrațional feminin rom, dimensiunile și caracteristicile acestuia între România și Spania (arealul Comunității Valenciene) din punctul de vedere al spațiilor sociale transnaționale și modul lor de transformare (Vertovec, 2009), al dinamicii locurilor de plecare și sosire (Șuiiu, 2017), caracteristicilor etnice sociale și culturale ale celor două spații migratorii.

2.1.1. Evoluția cunoașterii migrației romilor în perioada post-comunistă

Migrația femeii rome pe continentul european este strâns legată de migrația românilor. Deși, la terminarea celui de-al Doilea Război Mondial, politica Europei în

materia de migrație a avut un caracter destul de restrictiv, abia după anii '90 s-a reușit elaborarea unor reglementări și convenții internaționale privind migrația legală.

Cercetătorii spanioli și români (Șuiu, 2017) și-au pus amprenta pe studiul evoluției fluxului fenomenului migrator european. Remarcăm opinia lui Pajares (2006), bazată pe necesitatea de continuitate și accelerare a procesului migrator european, intern sau extern, de integrare a imigranților în noua societate de primire. Acest proces este unul complex deoarece implică nu doar persoanele imigrante, ci și instituțiile publice și populația autohtonă din noua țară receptoare, în acest caz, Spania.

2.1.2. Migrația femeii imigrante rome în Spania

În contextul migrațional menționat mai sus, putem introduce și migrația femeii rome de origine română. În ceea ce privește motivația membrilor, al resurselor folosite și al descrierii arealului de imigrație, se poate spune, pentru început, că migrația femeilor rome a fost o *migrație familială* deoarece migrația temporară, migrația succesivă și migrația simultană a familiei servesc scopului de unitate a familiei. Dar, există și un alt tip de migrație, bazat pe caracterul deciziei personale de a migra. În ultimul timp, începând din 2008, femeia romă experimentează propriul proces de *migrație individuală și permanentă* deoarece, din punct de vedere practic, aceasta este forma de migrație cea mai acceptată în rândul femeilor rome, datorită faptului că marea majoritate a femeilor rome ajunseseră în Spania înaintea crizei economice din 2008, iar posibilitățile de a părăsi Spania erau minime înainte de pandemia COVID-19. Însă pandemia COVID-19 a demonstrat că femeile imigrante rome integrate au rămas în Spania și pe durata pandemiei, ba chiar și după pandemie.

2.2. FUNDAMENTAREA TEORETICĂ A MIGRAȚIEI

2.2.1. Factorii Push-Pull. Părintele teoriilor migrației, Ernst Georg Ravenstein (2003, p.167-235), în lucrarea „*Teorii ale migrației*”, argumentează o migrație guvernată de procesul de împingere-atrakție („Push-Pull”) și generată de legi opresive, impozitare mare etc. dintr-un anumit spațiu geografic, ceea ce determină oamenii să emigreze.

2.2.2. Teoria neoclasică a migrației postulată în anii 50 este întărită de Massey et. al. (1998) ce argumentează că este strâns relaționată cu societatea și economia capitalistă ca sistem auto-reglator.

2.2.3. Teoria migrației internaționale pune accent pe cauza fenomenului migrației, dar și pe factorii care determină migrația.

2.2.4. Conceptul perpetuării fenomenului migratoriu. Blanco (2000) insistă pe faptul că aceste teorii se diferențiază de celelalte teorii, pe de-o parte, datorită duratei propriului proiect migrator, și pe de altă parte datorită expectativei individuale inițiale.

2.2.5. Migrația transnațională. Portes (2005) atrage atenția asupra faptului că teoria transnațională nu este aplicabilă tuturor imigranților iar Vertovec (2004) insistă asupra noilor generații ce va transforma actualele practici transnaționale ale copiilor acestora, practici care vor avea o incidență decisivă în integrarea lor socială.

2.2.6. Asimilarea prin migrație. Warner și Srole (1945) afirmă că gradul de asimilare determină automat și gradul de intensitate a integrării sociale. Greenman și Xie (2008), susțin că gradul de asimilare are o relație directă cu mărimea diasporei.

2.2.7. Dependența domestică și patriarhismul tradițional este relevant societăților tradiționale în special la majoritatea familiilor de romi.

2.3. FUNDAMENTAREA TEORETICĂ PRIVIND ETNIA ROMĂ

2.3.1. Excluziunea social. Remarcăm autoare ca Ladanyi și Szelenyi (2006) centrate pe problematica circumstanțelor existențiale ale grupurilor dezavantajate. Murray consideră că acest termenul *underclass* definește teoriile individualiste de autoexcludere utilizate și pentru grupuri etnice rome.

2.3.2. Stigmatizarea și rasializarea atât de polemică și comune etniei rome generează procesul de excludere social este pusă pe tapet de Crețan et.al. (2020) atrage atenția asupra ideologiei populiste și pun în discuție noțiunea de auto-excludere.

2.3.3. Rețelele etnice sociale promovate de practicile transnaționale de socializare care promovează solidaritatea transfrontalieră între romi.

2.4. FUNDAMENTAREA TEORIILOR FEMINISTE CONTEMPORANE

2.4.1. Etape în istoria feminismului vin reflectate în *teoria cronologică a valurilor* feministe a lui Lynn (2001).

2.4.2. Relațiile de gen dominate de diferite teoriilor sociale de gen, printre care *teoria relațiilor de gen dominate de modelele tradiționale*, susținută de Magyari-Vincze (2001), *teoria relațiilor de gen rome în spațiile publice*, susținută de Mocanu (2008), conceptul de *discriminare de gen absolut*, susținut de Băluță (2006) și *teoria relațiilor de gen exercitate de instituțiile publice asupra femeii rome*.

2.4.3. Conceptul de ‘tavan de sticlă’ (*ceilling glass*). Concept creat de Loden (1978) pentru a atrage atenția asupra sexismului instituțional, rolului maternității în dezvoltarea personală și profesională a femeii și chiar lipsa politicilor sociale de egalitate între sexe.

2.4.4. Conceptul ‘scărilor distruse’ a lui Gherardi (2018) analizează situația femeilor cu educație elementară și venituri joase oscilante, care nu dispun de mecanisme sociale și politice necesare pentru a avansa în consilierea vieții familiale și profesionale. Acest fapt generează feminizarea sărăciei și a diferențelor salariale, ceea ce conduce, la rândul lor, la conceptul de „podea lipicioasă” (*sticky floor*¹).

2.4.5. Conceptul ‘podelei lipicioase’ (*Sticky floor*²) lansat de Berheide în 1992 și analizat de Morgan (2015) pune în evidență stereotipurile de gen, segregarea în muncă, și dificultățile pe care femeile le întâmpină în consilierea familială și îndeplinirea atribuțiilor domestice în paralel cu dezvoltarea femeilor pe plan profesional.

2.4.6. Teoria intersecționalității. Departe de a fi o teorie perfectă conform lui McCall (2005), Salem (2016) consideră că intersecționalitatea s-a transformat într-o adevărată

¹ Text original în engleză.

² Idem.

teorie ambulantă de tip „travelling theory”³, deoarece s-a adaptat cu ușurință la contextul academic și politic neoliberal actual.

2.4.7. Violența domestică agrupează mai multe teorii explicative ale violenței domestice:

2.4.7.1. *Teoria sistemică* elaborată de Perrone și Nanini (1995) reflectă un complex de dificultăți de relaționare, de comunicare și lipsă de conviețuire social și familială.

2.4.7.2. *Teoria biologică* a lui Ramirez (2000) explică procesul de violență domestică a bărbatului drept răspuns la supraviețuirea biologică.

2.4.7.3. *Teoria generațională* a lui Dutton și Golant (1997) explică multiplele efecte ale rușinii și respingerii în copilărie perpetuate de-a lungul vieții și pot afecta identitatea personală a bărbatului și gradul de rezolvare a conflictelor din cadrul căsniciei.

2.4.7.4. *Teoria feministă asupra violenței* promovată de Cantera (2005, p. 55-94) este o problemă publică, socială, politică și morală.

2.4.7.5. *Teoria ecologică a violenței* analizează contextul social prin prisma mai multor nivele: nivelul 1, al macrosistemului adică societatea (Bronfenbrenner, 1977); nivelul 2, al exosistemului format din relațiile sociale și nivelul cultural al individului: școală, biserică, locul de muncă, rețele sociale, mass-media (Belski, 1980, p. 320-335); nivelul 3, al microsistemului adică al arealului cel mai apropiat persoanei și relațiilor ei cu familia, prietenii, soțul/soția, (Heise, 1998); nivelul 4, individual: al traiectoriei personale pe care individul o aduce în relație (Carvalho-Barreto et.al., 2009, p. 86-92).

2.4.2.6. *Teoria stresului determinat de violență* se manifestă când femeia se află într-o situație de stres intens și nu dispune de resurse de dezvoltare personală și strategii pentru a reduce tensiunea (Gelles, 1974).

2.4.8. Teoria feminismului periferic. Jabardo (2013, p. 33-34) propune perspectiva abordării urgente a unui feminism periferic al femeilor marginalizate redus la tăcere în fața feminismului contemporan occidental, un feminism al „femeilor indigene, latine, musulmane, rurale, trans-sexuale, migrante, africane, sărace, arabe, de culoare, lesbiene, chicane și rome, între multe alte exemple, voci care nu au fost introduse în gândirea feministă contemporană”⁴.

2.5. FUNDAMENTAREA CONCEPTUALĂ A ROLULUI CASEI CA SPAȚIU DE IMOBILITATE ÎN PERIOADA DE CRIZĂ COVID-19

2.5.1. Teorii ale casei. În ceea ce privește rolul femeii în casă, geografi feministi ca Brickell (2012) evidențiază modalitățile prin care geopolitica și conceptul de „acasă” sunt direct legate.

2.5.2. Casa ca spațiu de analiză a rolului femeii este foarte puțin studiată în perioada coronavirusului. Ca atare, putem afirma că actualul studiu empiric urmărește rolul inclusiv al femeii rome și modul în care zona idiosincrazică a casei, ca spațiu imobil datorită impactului COVID 19, se transformă într-un areal de analiză socială și politică.

³ Text original în engleză.

⁴ Text original în spaniolă: „Las mujeres indígenas, latinas, musulmanas, campesinas, transexuales, migrantes, africanas, pobres, árabes, negras, lesbianas, chicanas y por supuesto las gitanas, entre muchos otros ejemplos, son voces que no se construyen como sujetos dentro del pensamiento feminista hegemónico.”

CAPITOLUL III. METODOLOGIA CERCETĂRII

3.1. DESIGNUL CERCETĂRII METODOLOGICE

Metodologia acestui studiu empiric se distanțează de metodologia triangulară deoarece combină trei dimensiuni de studiu feminist primordiale în societatea contemporană: *migrația - femeia - etnia*, în acest caz, romă.

3.2. METODE DE CERCETARE

3.2.1. Argumentarea abordării triangulației

Metodologia bazată pe trivalența migrație romă– etnie romă – femeie romă vine argumentată de: ***triangulația metodologică*** adică de combinarea modalităților exploratorii mixte (metoda filologică, geografică, genealogică și cartografică) cu cele calitative (metoda interviului, Focus-Grup) și cantitative (chestionarului, analiza datelor statistice); ***triangulația teoretică*** prin îmbinarea teoriilor relaționate de procesul migratoriu al femeii romă cu cel al teoriilor etnice și cu teoriile feminismului contemporan; ***triangulația tematică*** pe baza relațiilor generate de *procesul migrator, femeia romă și etnia romă*.

3.2.2. Metode de cercetare se bazează pe îmbinarea mai multor *metode de cercetare: arhivistică* cu cea a *datelor calitative, cantitative și mixte* (Tabelul 2):

Tabel 2: Corelația între ipoteza principală, ipotezele secundare, obiective și metodele de cercetare empirică

	IPOTEZE SECUNDARE	OBIECTIVE	METODE DE CERCETARE		
			CALITATIVĂ	CANTITATIVĂ	SPAȚIALĂ
IPOTEZA PRINCIPALĂ: Sub impactul procesului migrator și al feminismului periferic contemporan, femeia imigrantă romă de origine română este capabilă de emancipare și reconstrucția propriei identității de gen.	I.S.1. Experiențele de viață ale procesului migrator, înaintea și pe perioada pandemiei COVID -19, demonstrează efecte constructive asupra evoluției identității de gen a femeii imigrante rome de origine română.	O.S.1. Analizarea impactului procesului migrator asupra evoluției identității de gen a femeii imigrante rome de origine română.	Metoda de cercetare tematică (Focus Grup, Interviu) Metoda observației (observația directă și participativă) Metoda comparativă (Interviu, Focus Grup)	Metoda sondajului de opinie (Interviu) Metoda analizei statistice (analiza de presă, a surselor bibliografice și/sau legislative, descărcare baze de date electronice)	Metoda reprezentării cartografice (realizare de schiță mentală, grafice, tabele, și hărți geografice)
	I.S.2. În ciuda persistenței mentalității tradiționale etnice rome, caracteristicile etnice de comportament social ale imigrantei rome sunt influențate pozitiv de noul spațiu geografic și social de primire valencian.	O.S.2. Identificarea influenței noului spațiu social de primire valencian asupra transformărilor caracteristice etnice ale imigrantei rome.	Metoda de cercetare tematică (Focus Grup, Interviu) Metoda observației (observația directă și participativă) Metoda comparativă (Interviu, Focus Grup)	Metoda sondajului de opinie (Interviu) Metoda analizei statistice (analiza de presă, a surselor bibliografice și/sau legislative, descărcare baze de date electronice)	Metoda reprezentării cartografice (realizare de schiță mentală, grafice, tabele, și hărți geografice)
	I.S.3. Efectele impactului feminismului contemporan spaniol și a violenței domestice indică o adevărată reconstrucție a identității de gen a femeii imigrante rome de origine română.	O.S.3. Studiarea incidenței feminismului contemporan spaniol și a violenței domestice în reconstrucția identității de gen a femeii imigrante rome în noua țară gazdă.	Metoda de cercetare tematică (Focus Grup, Interviu) Metoda observației (observația directă și participativă) Metoda comparativă (Interviu, Focus Grup)	Metoda sondajului de opinie (Interviu) Metoda analizei statistice (analiza de presă, a surselor bibliografice și/sau legislative, descărcare baze de date electronice)	Metoda reprezentării cartografice (realizare de schiță mentală, grafice, tabele, și hărți geografice)

3.3. INSTRUMENTELE DE LUCRU

3.3.1. Instrumente de lucru pentru colectare a datelor calitative folosite au fost observația directă și participativă, notele de teren, bibliografia, interviul structurat (aplicat pe tematica violenței domestice la 5 participante) și tehnica Focus Grup (aplicat pe tematica casei în perioada COVID 19 la 18 participante).

3.3.2. Instrumentele de lucru pentru colectarea datelor cantitative utilizate au fost chestionarul (aplicat pe tematica migrației, a etniei rome și al impactului feminismului contemporan la un total de 619 persoane) și graficul.

3.3.3. Instrumente de lucru pentru colectarea datelor mixte, remarcăm utilizarea modelul geografic, a hărții geografice și a schiței conceptuale.

CAPITOLUL IV. REZULTATE AȘTEPTATE, POSIBILE SURSE DE ERORI ȘI MĂSURI DE EVITARE

Având în vedere aplicarea metodei triangulației ca design de bază al cercetării din această lucrare, s-a încercat să se atingă rezultate de cercetare trivalente chiar dacă au existat și anumite posibile surse de erori în ciuda corectei planificări, organizări și gestionări.

CAPITOLUL V. REZULTATE ȘI DISCUȚII.

5.1. DIMENSIUNEA MIGRAȚIEI FEMEII MIGRANTE ROME ÎN COMUNITATEA VALENCIANĂ SPANIOLĂ

Analiza impactului procesului migrator asupra evoluției reconstrucției de gen a femeii imigrante rome pretinde să argumenteze prima ipoteză secundară a tezei:” *Experiențele de viață ale procesului migrator, înaintea și în perioada pandemiei COVID -19, demonstrează efecte constructive asupra evoluției identității de gen a femeii imigrante rome de origine română.*”

Folosind ca principal instrument de lucru chestionarul pe tematică de migrație, răspunsurile celor 243 de persoane imigrante de etnie romă dintre care 72,8%, dintre care 177 de persoane sunt femei rome și 27,2% sunt a celor 66 de bărbați romi, indică următoarele aspecte relevante:

- peste jumătate din cei chestionați afirmă că aparțin *categoriei de vârstă* adultă relativ tânără, aptă de muncă;
- predomină participarea femeilor rome în proporție de 75,3%, adică 183 de femei rome; 0,82% bărbați (60 romi). Nicio persoană declară apartenența la alt gen.
- sub aspectul *stării lor civile*, 57,6% din totalul persoanelor chestionate, au declarat că sunt căsătorite;

-în ceea ce privește *județul și localitățile de destinație* în noul spațiu de sosire valencian, rezultatele demonstrează că mai bine de un sfert dintre chestionați, respectiv un procent de 40,7%, locuiesc în provincia Castellón ceea ce vine să argumenteze teoria factorilor Push – Pull a lui Ravenstein (2003, p. 167-235), de cerere și ofertă de mână de lucru;

-în ceea ce privește *județele de plecare* din România (vezi Figura 1), respondenții indică pe primul loc județul Timiș, cu 16%, rezultat care poate avea o interpretare ușor subiectivă, datorită contactelor preexistente și al interesului sporit de a intervieva romi din zona Banatului;

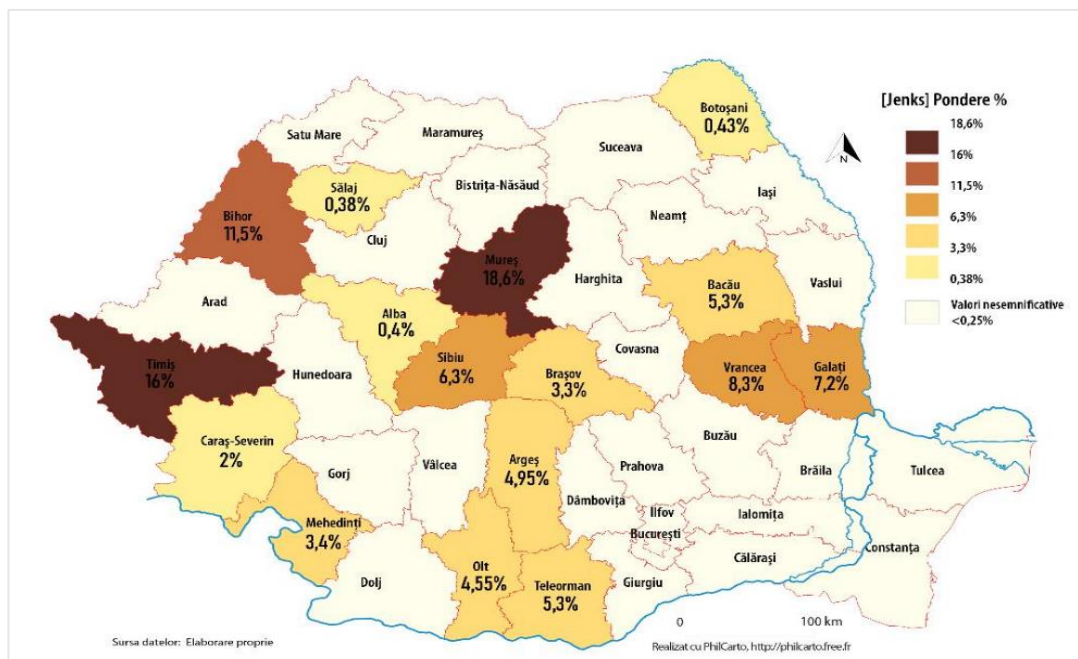

Figura 1: Harta principalelor județe românești de proveniență a persoanele rome chestionate

- *perioada de migrație* spre Comunitatea Valenciană aparține perioadei 2007-2015, perioadă caracterizată de ridicarea restricțiilor de circulație pe teritoriul Uniunii Europene, și care, așa cum indică Gamella (2006), coincide cu etapa de construcție a stațiunii turistice situate de pe litoralul mediteranean, Marina D'or Resort, care avea nevoie urgente de mână de lucru ieftină chiar din afara Spaniei;

- etapele procesului de imigrație din România spre Spania, se remarcă prin *migrația simultană a întregii unități familiale* (soț, soție și copii), fără nicio presiune familială sau socială (Guest, 1993) a celor 49,4% de intervievați, urmată de o tendință de *migrație diferențială* (Eva Jiménez, 1999) a celor 31,7% adepți anchemati ai migrației familiale succesive, respectând modelul tipic tradițional etniei rome, bazată pe figura patriarhală (tatăl sau soțul);

- *motivele inițierii procesului migrator* argumentează teoria Push-Pull (Ravenstein, 2003, p.167-235) și Legea Oportunităților (Stouffer, 1940, p. 845–867), deoarece 93% dintre chestionații romi afirmă că au plecat din țară pentru a căuta oportunități de lucru. Remarcăm cei 85% dintre chestionați ce motivează că au fugit de stigmatizarea și discriminarea rasială romă din România (Figura 2):

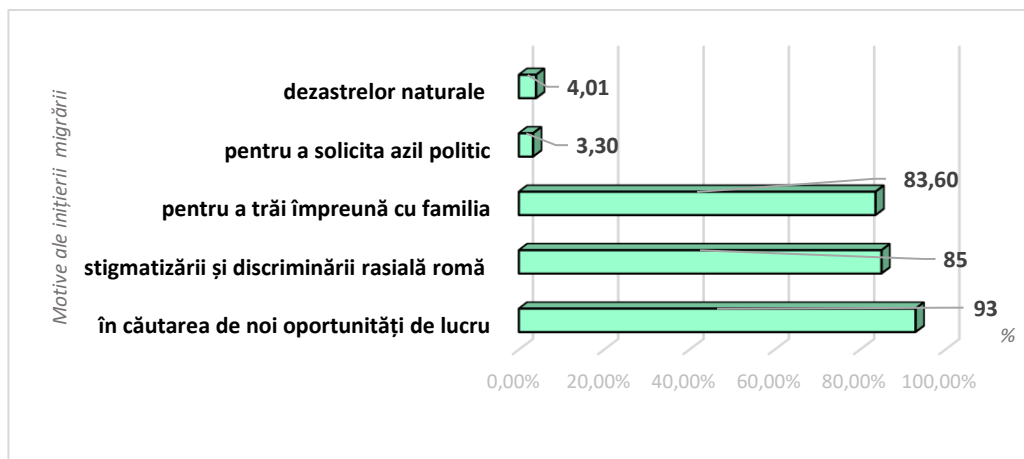

Figura 2. Principalele motive ale inițierii procesului de migrație spre Spania

-alegerea Spaniei este argumentată de cei 93% de accesul mai ușor la servicii publice (alocații sociale, servicii medicale, acces la șomaj, școlarizarea copiilor), condiții mai bune de viață din Spania (locuință, transport) și accesul la un loc de muncă stabil și mai bine remunerat;

-odată ajunși aici 70% (adică 170 de chestionați) afirmă că mențin în Spania un *stil de viață socială* parțial asemănătoare cu stilul de viață socială avut în România, mai ales din punct de vedere al comportamentului familial adeverindu-se astfel teoria asimilării elaborată de Warner și Strole (1945) fapt ce vine să demonstreze atitudinea integratoare a familiilor rome în noua societate spaniolă (Figura 3):

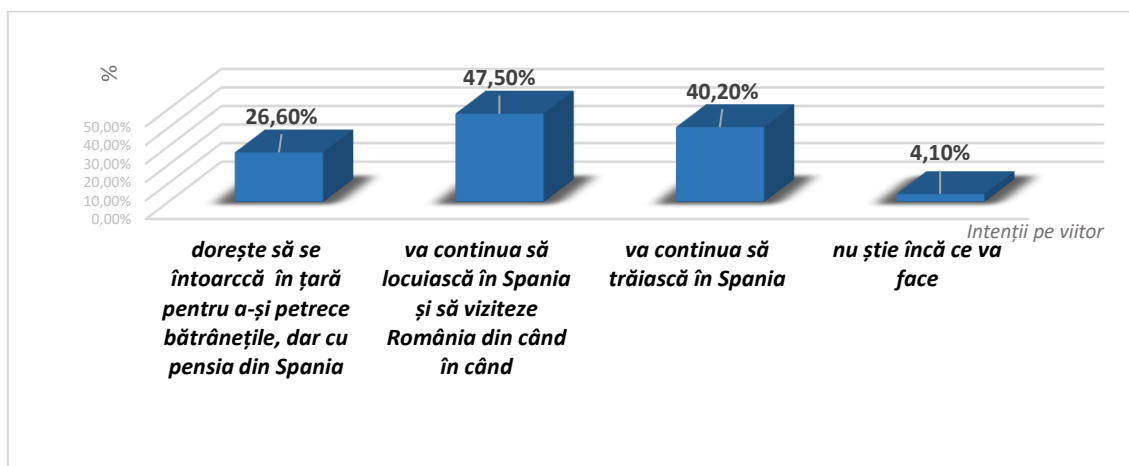

Figura 3. Intențiile pe viitor ale persoanelor rome chestionate

-analiza mobilității socio-teritoriale a femeilor imigrante rome în noul spațiu de sosire valencian reflectă motivele de muncă pentru care femeile rome s-au deplasat spre alte zone din Spania sau chiar spre alte țări ale Uniunii Europene ca migrația sezonieră (Figura 4):

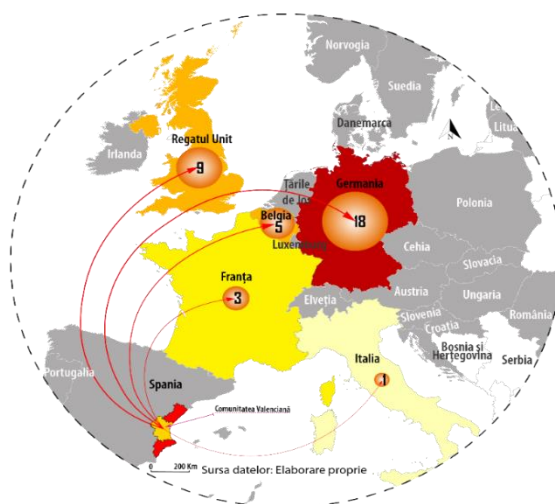

Figura 4: Principalele migrații sezoniere spre alte țări europene pe motiv de lucru a femeii imigrante rome.

-doar 1,2% dintre răspunsuri indică o acceptare a *aculturației rome* (nu românească!) fapt ce demonstrează un ușor schimb de percepție socială generată de procesul migrator al romilor (vezi Figura 5):

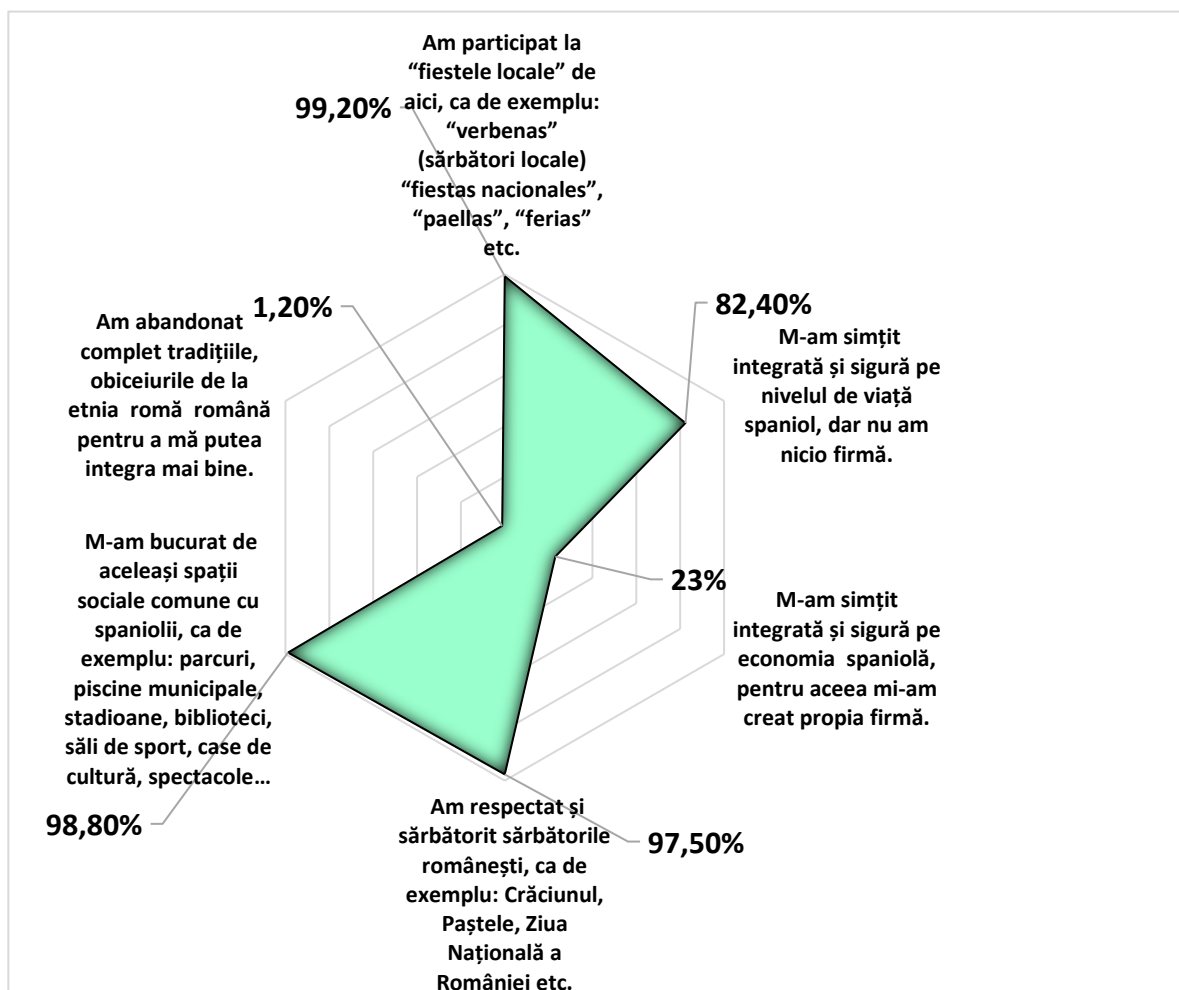

Figura 5. Forme de adaptare socială în noul spațiu geografic valencian

5.2. ROLUL ETNIEI ROME ÎN RECONFIGURAREA ADAPTĂRII SOCIO-ECONOMICE A FEMEII IMIGRANTE ROME ÎN SPANIA, COMUNITATEA VALENCIANĂ

Sub aspectul influenței noului spațiu geografic și social de primire valencian asupra transformărilor caracteristicilor etnice ale femeii rome se propune validarea celei de a doua ipoteze secundare a tezei, respectiv "În ciuda persistenței mentalității tradiționale etnice rome, caracteristicile etnice de comportament social ale imigrantei rome sunt influențate pozitiv de noul spațiu geografic și social de primire valencian".

Ca instrument de lucru principal s-a aplicat un alt chestionar cu tematică legată de dimensiunea etnică pe un eșantion de 242 de persoane imigrante de etnie romă, rezultatele acestuia fiind următoarele:

- o *participare* practic egală în ceea ce privește grupele de vârstă, predominare a răspunsurilor femeilor rome în proporție de 66,9% și o *starea civilă* a chestionaților romi și rome ce indică un procent de 14% ce declară că trăiesc în uniune consensuală iar alte 4,5% din totalul persoanelor chestionate, respectiv 11 persoane, toate femei rome, declară că au trecut printr-un proces de divorț sau de separare. Ca atare, observăm ușoare *modificări în comportamentul de gen* al femeii migrante rome, de unde corelația cu teoria relațiilor de gen dominate de modelele tradiționale elaborată de Magyari-Vincze (2001).

- dintre *județele de plecare din România*, se remarcă pe primul loc județul Timiș, cu 15%, rezultat care poate avea o interpretare ușor subiectivă datorită contactelor preexistente și al interesului sporit din partea cercetătoarei de a chestiona romi din zona Banatului.

- *provincia și localitățile de sosire* în Comunitatea Valenciană în care locuiesc în proporție de 42,6% este Provincia Valencia (vezi *Figura 6*) urmată de Castellón și Alicante. Similar cu situația răspunsurilor la chestionarul anterior, pe migrație, observăm că Legea Absorbției Urbane, una dintre multiplele legi pe care se bazează Teoria Push-Pull (Ravestein, 2003, p.167-235), nu se poate aplica la etnia romă, deoarece femeile imigrante rome și familiile lor preferă zonele rurale sau orașelor mici, unde găsesc mai multe facilități de muncă în agricultură (în cazul provinciei Castellón și Valencia) sau în turism (în cazul provinciilor Alicante și Valencia).

- *motivul de marginalizare* în România declarat de familiile femeilor rome indică grave condiții de sărăcie în care au trăit (93,4%), urmate de discriminarea și marginalizarea suferite pentru simplul motiv că aparțin etniei rome (35,5%). Se argumentează teoriile excluziunii sociale etnice rome explicate de Ladanyi și Szelenyi (2006), ceea ce explică faptul că barierele etnice generează perpetuarea inegalităților sociale.

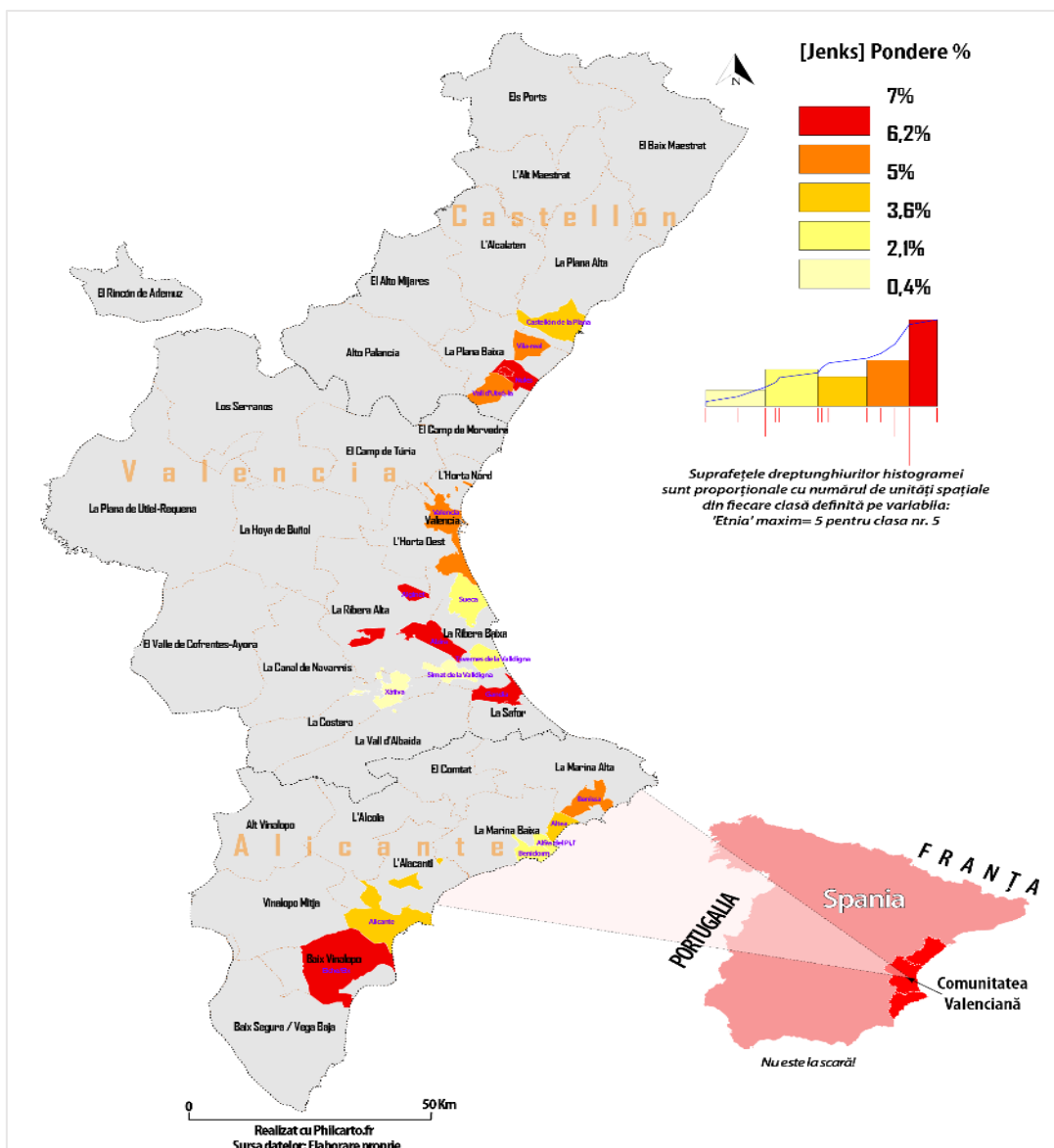

Figura 6: Harta spațiului economic și cultural de sosire valencian al participantelor la chestionarul pe tematică etnică.

-stigmatizarea etnică este mai mult decât clară deoarece 93% dintre răspunsuri (adică 225 de romi chestionați dintre cei 242) afirmă că s-au simțit jigniți în propria lor țară (România) pentru simplul motiv că sunt romi. Circa 39% afirmă deschis că s-au simțit respinși și excluși din cadrul societății românești, fapt care argumentează teoriile de stigmatizare și discriminare rasială a spațiului rom românesc bazat pe persecuția seculară și pe stereotipuri negative amplu dezbătute de organisme publice ca European Roma Information Office (E.R.I.O., 2014).

- analiza comparativă a gradului de marginalizare și stigmatizare (Figura 7) indică o stigmatizare mai accentuată în România (5,4%) în comparație cu Spania (4,1%), fapt care întărește teoria relației bidirecționale studiată de Mereine et.al. (2021) și scoate în evidență politica activă de integrare, de sprijin economic, cultural și educațional, pe care guvernul spaniol o practică în prezent.

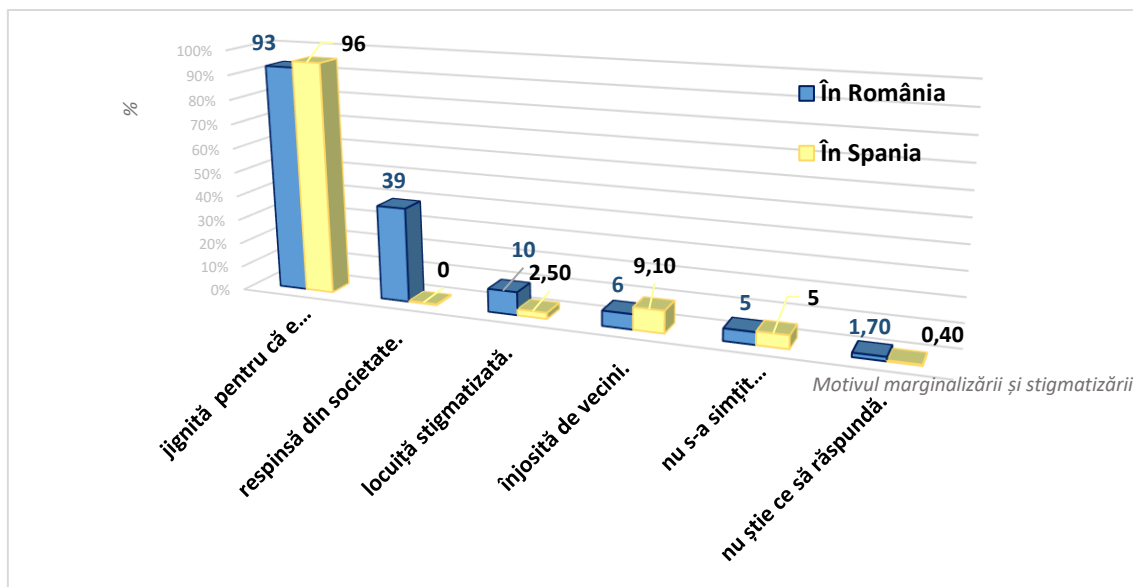

Figura 7. Comparația gradului de marginalizare și stigmatizare ale femeii migrante rome în România și Spania

- termenul de *auto-excludere și stigmatizare* în noile spațiile publice din țara de destinație migratorie (Crețan și Turnock, 2008) este evident în răspunsurile celor 77,3% imigranții rome ce s-au simțit înjosiți la locul de muncă și/sau la școală, alți 56,6% în alte spații publice (autobuz, stradă, parcuri, tren, metrou, instituții publice etc.) și 21,5% chiar în propriul spațiu de locuit spaniol (casă, apartament etc.);

- *practicile transnaționale de socializare* (Nagy, 2018) indică răspunsuri multiple de solidaritate transfrontalieră între rome bazate pe sprijinul familiar, pe rețeaua prietenilor (15,3%) și a persoanelor cunoscute pe diferite rețele de socializare (15,3%);

- *analiza comparativă a realității sociale a etniei rome* reflectă un mod de trai perceput de 51,7% ca fiind parțial nesatisfăcător și 38,7% total nesatisfăcător în România. În schimb, în noua țară de sosire, Spania, condiții de trai expuse sunt considerate satisfăcătoare în proporție de 30,6% dintre chestionați iar 59,5% le redau ca foarte satisfăcătoare/excelente.

- *identificarea evoluției procesului educativ și a formării profesionale* indică în România un nivel de studii primare terminate în proporție de 49,2% și de 43,4% fără studii, în comparație cu perioada recentă de acomodare în Spania, unde 78,8% dintre romii chestionați au efectuat diverse cursuri, cum ar fi: lucrător comercial, agent/ă de securitate, moto-stivuitor, lucrător fito-sanitar în agricultură etc, la care se adaugă participarea lor activă la cursuri de limbă spaniolă/valenciană/engleză/franceză. Totodată, circa un sfert dintre rome au făcut școala de șoferi în Spania. Remarcăm interesul copiilor rome pentru studiile gimnaziale (10,7%), pentru bacalaureat (9,5%), sau chiar școală profesională (3,7%), inclusiv studii universitare (0,4%, respectiv doar o persoană).

-explicarea evoluției comparative a procesului situației de muncă și/sau meserii dintre România și Spania indică un proces de transformare și adaptare profundă la noua realitate socială spaniolă (vezi Figura 8):

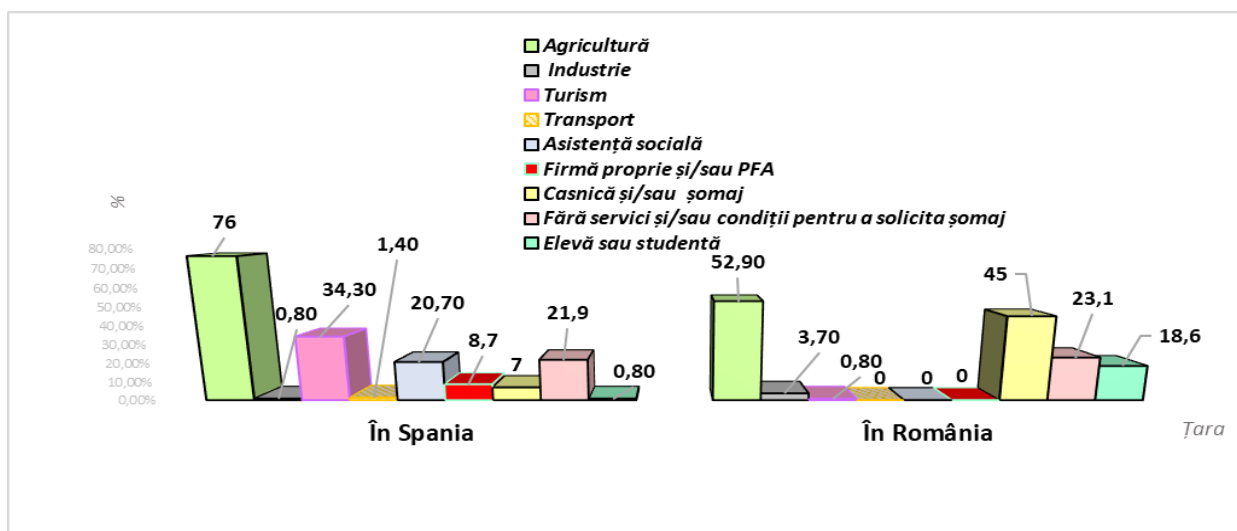

Figura 8. Comparația situației integrării pe piața muncii valenciene la romii chestionați

- emanciparea la locul de muncă a femeii rome este mai mult vizibilă în Spania, datorită migrației diferențiale (Eva Jiménez, 1999). Chiar dacă în faza inițială migrația feminină romă este dependentă de cea masculină, după câțiva ani femeile rome își găsesc oportunități de muncă pentru a îmbunătăți situația economică familială și personală (Gil Gregorio, 1997). Remarcăm diversificarea sectoarelor de activitate în care lucrează persoanele rome anchetate în Spania: în H.O.R.E.C.A. sunt 34,3% dintre persoanele chestionate; în asistență socială (îngrijire de bătrâni, de copii, de persoane bolnave) sunt 20,7% și în sectorul de transporturi (mai specific în transportul de persoane cu furgoneta, minibuz etc) lucrează circa 17,4%. Remarcabile cele 8,5% femei imigrante rome au firmă proprie și/sau P.F.A. în Spania.

-apartenența etnico-religioasă a femeilor rome în noul spațiu de sosire valencian Rezultatele indică apartenența la religia ortodoxă (54%) și la religia penticostală (40,2%). Observăm că femeile imigrante rome își mențin credința religioasă inoculată în sânul familiei din România.

5.3. ROLUL CASEI CA SPAȚIU DE (I)MOBILITATE ȘI ADAPTARE AL FEMEII MIGRANTE ROME ÎN PERIOADA CRIZEI COVID-19

Femeia imigrantă romă a suportat și greutățile socio-economice ale perioadei de pandemie COVID-19. Pentru a releva rolul casei și relația femeii rome cu persoanele din familie și cu obiectele din casă în perioadele de lock-down din Spania, s-a efectuat o analiză calitativă sub forma a trei Focus-Grupuri asupra optsprezece femei rome din orașele Gandia, Alzira și Elche ale Comunității Valenciene.

Cu caracteristici socio demografice diverse (Tabel 3), din punct de vedere al

Tabel 3. Caracteristicile socio-demografice ale participantelor la Focus Grup

Inițiale	Loc de reședință în Spania	Loc de origin e în România	Anul de sosire în Spania		Starea civilă		Situația de muncă înainte de pandemie	Situația de muncă pe durata pandemiei	Religia declarată
A.B.	Alzira, Valencia	Săcele BV	După 2015	37	Divorțată	2	P.F.A HORECA	Agricultură	Ortodoxă
C.P.	Alzira, Valencia	Mediaș , SB	2002-2006	39	Căsătorită	4	Îngrijire bătrâni	Îngrijire bătrâni	Penticostală
M.F.	Alzira, Valencia	Buzescu, TN	După 2015	27	Trăiește împreună fără să fie căsătorită	2	P.F.A HORECA	Agricultură	Ortodoxă
T.C.	Alzira, Valencia	Tigănești, TN	2007-2015	29	Trăiește împreună fără să fie căsătorită	2	P.F.A HORECA	Agricultură	Ortodoxă
P.B.	Alzira, Valencia	Buzescu, TN	2007-2015	28	Trăiește împreună fără să fie căsătorită	2	P.F.A HORECA	P.F.A. Aprozar	Ortodoxă
F.M.	Alzira, Valencia	Cosmești, VR	2007-2015	47	Văduvă	3	Îngrijire bătrâni	Îngrijire bătrâni	Penticostală
O.P.	Alzira, Valencia	Rădăuani, BC	2007-2015	48	Căsătorită	4	Îngrijire nepoți și propria familie	Îngrijire nepoți și propria familie	Penticostală
M.G.	Elche, Alicante	Almăju , SJ	2007-2015	32	Căsătorită	3	P.F.A HORECA	Agricultură	Ortodoxă
A.T.	Elche, Alicante	Almăju , SJ	După 2015	29	Căsătorită	2	Agricultură	Agricultură	Ortodoxă
F.B.	Elche, Alicante	Bata, BN	2007-2015	31	Căsătorită	2	P.F.A HORECA	Agricultură	Ortodoxă
L.C.	Elche, Alicante	Bata, BN	2007-2015	28	Căsătorită	4	Agricultură	Agricultură	Ortodoxă
A.F.	Elche, Alicante	Telechiu, BH	După 2015	18	Necăsătorită	-	Agricultură	Agricultură	Ortodoxă
D.C.	Elche, Alicante	Telechiu, BH	2007-2015	19	Necăsătorită	-	Agricultură	Agricultură	Ortodoxă
F.G.	Gandia, Valencia	Șoldan , CL	2007-2015	31	Căsătorită	4	Agricultură	Agricultură	Ortodoxă
I.P.	Gandia, Valencia	Șoldan , CL	2007-2015	35	Căsătorită	3	Agricultură	Agricultură	Ortodoxă
M.P.	Gandia Valencia	Șoldan , CL	2007-2015	32	Căsătorită	3	Agricultură	Agricultură	Ortodoxă
D.P.	Gandia, Valencia	Șoldan , CL	După 2015	19	Necăsătorită	-	Agricultură	Agricultură	Ortodoxă
A.G.	Gandia, Valencia	Șoldan , CL	2007-2015	28	Căsătorită	4	Agricultură	Agricultură	Ortodoxă

analizei spațiului geografic al casei asistăm la un exercițiu perpetuu de asimilare a ceea ce este diferit și necesar, și de conservare a specificului social, habitual, etnic, religios, în care femeile rome au demonstrat că reprezintă un factor determinant, dinamic, motivat și motivant totodată.

Răspunsurile oferite de femeile imigrante rome participante la cele trei focus-frupuri oferă un câmp informațional cât se poate de bogat bazat pe:

- A) *Aspectele sociale* au vizat elemente sanitare, educative, locative, accesul la informație și legătura femeii rome cu administrația locală.
- B) *Aspecte economice și personale pe durata COVID-19* au analizat problemele financiare, aspectele privind informarea curentă cu privire la evoluția pandemiei, teoriile conspirației, comunicarea cu Biserica (Figura 9),

Figura 9: Biserica Penticostală din localitatea Elche⁵

relația cu autoritățile române din Consulatul de la Castellón de la Plana, problemelor administrative, relaționării cu instituțiile în timpul pandemiei, ajutorul primit de la anumite asociații și instituții locale (primărie, ONG-uri sau A.M.I.C.S (Asociația de Mediere, Integrare și Cooperare Socială din Comunitatea Valenciană), posibilul rol al Partidului Romilor sau al altui partid, vizitele din perioada pandemiei, interpretarea privind aspectele economice și de muncă în timpul pandemiei, posibilitatea întoarcerii acasă, în România.

Aspectele economice ale femeii rome în perioada lockdown -ului au demonstrat că perioada de lockdown le-a destabilizat total. Toate respondentele sunt de acord că pandemia le-a modificat modul, ritmul, condițiile de muncă (Figura 10). Pentru cei care au avut firme în sistemul HORECA, schimbarea a fost destul de abruptă, determinându-le să renunțe la afacere și să se îndrepte spre agricultură, așa cum susține A.B., 37 ani din Alzira „*Ne-am întors de unde am plecat, la agricultură!*”, care consideră această revenire și ca un regres de statut social. Cei care deja lucrau în agricultură, inclusiv cei cu activități adiacente, cum ar fi cei care se ocupau cu transportul muncitorilor, și-au păstrat profilul de lucru, considerat ca mult mai sigur, care „*nu se închid*”, cum afirmă M.P., 32 ani din Gandia.

⁵ Respectând Legea Protecției de Date Personale (R.G.P.D.) din 25 mai 2016 din Uniunea Europeană, fotografia a fost făcută în spațiu public.

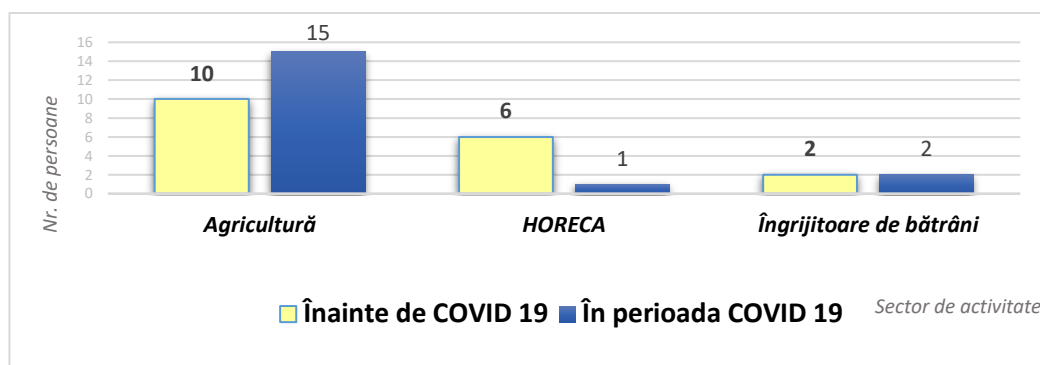

Figura 10: Schimbarea profilului de muncă al participantelor de la Focus Grup

S -a analizat deasemenea *comportamentul domestic familiar*: rolului unificador al căsniciei în pandemie, partea conflictuală de relaționare intrafamilială pe durata pandemiei și paralelismul între rolul domestic al femeii și al bărbatului rom, echilibrul între atribuțiile domestice și lucrul în afara casei pe durata lockdown-ului din răspunsurile femeilor rome reiese clar că cea care a realizat atribuțiile domestice (curățenie, spălat rufe, gătit, călcat, îngrijitul copiilor, al bătrânilor casei etc.) și cumpărăturile a fost femeia romă.

5.4. FORMELE DE VIOLENȚĂ DOMESTICĂ PERCEPUTE DE FEMEIA MIGRANTĂ ROMĂ ÎN SPANIA ȘI ROMÂNIA

Pentru a studia incidența feminismului contemporan spaniol și impactul violenței domestice în reconstrucția identității de gen a femeii imigrante rome în noua țară gazdă, și a valida, de această dată, cea de-a treia ipoteză secundară: *Efectele impactului feminismului contemporan spaniol și a violenței domestice indică o adevărată reconstrucție a identității de gen a femeii imigrante rome de origine română*, s-a pus în aplicare tehnica interviului la care au participat doar 5 femei rome (Tabel 4):

Tabel 4. Caracteristicile socio-demografice ale participantelor la tehnica Interviu

<i>Inițiale</i>	<i>Localitatea de reședință în Spania, Comunidad Valenciana</i>	<i>Localitatea și județul de origine din România</i>	<i>Anul de sosire în Spania</i>	<i>Vârstă</i>	<i>Statut social</i>	<i>Copii</i>	<i>Situația de muncă</i>
A.G.	Castellón de la Plana/Prov. Castellón	Loc. Piatra Neamț/Jud. Bacău	2006	52	Văduvă	3 majori	P.F.A. Bar/HORECA
M.F.	Alzira/Prov. Valencia	Loc. Alexandria/Jud. Teleorman	2007	31	Divorțată	2 minori	Operatoare, Depozit citrice
I.L.	Valencia/Valencia	Loc. Târgu Mureș/Jud. Mureș	2001	38	Separată	2 minori + 2 majori	Bucătăreasă Hotel
D.S.	Alicante/Alicante	Loc. Oradea/Jud. Bihor	2006	29	Divorțată	2 minori	P.F.A. Bar/ HORECA
L.P.	Elche/Alicante	Loc. Piatra Neamț/Jud. Bacău	2008	27	Căsătorită	1 minor	Agent comercial, firmă de transport internațional

La o primă lectură a tuturor răspunsurilor date de cele cinci femei rome, așa cum se poate observa și din transcrierea răspunsurilor se observă două poziții sensibil diferite în asumarea și formularea răspunsurilor: una minoritară, conservatoare, de acceptare fără echivoc a unei realități tradiționale date, și alta, majoritară, care reprezintă tendința de modernizare și înnoire a mentalităților, de contracarare a cutumelor legate de patriarhatul din familia romă.

Ca preambul al interviului legat de violența fizică în familie, reiese faptul că toate persoane interviewate au fost victime ale violenței în familie. De asemenea, reiese că toate femeile au fost victimele soțului sau partenerului de viață, cu excepția lui A.G. (52 ani, Castellón de la Plana), văduvă, și a lui L.P. (27 ani, Elche), căsătorită. Bătăile suferite din partea soților au fost și cauze explicite sau implicite ale divorțului sau separării. De remarcat că A.G. (52 ani, rezidentă în Castellón de la Plana), văduvă, cea mai în vârstă dintre interviewate, atenuază răspunsul afirmativ – în ideea existenței unor violențe spontane din partea soțului – și respinge posibilitatea divorțului, din rațiuni materne și de familie.

Din transcrierile de interviuri am urmărit analiza și interpretarea următoarelor tipuri de violență:

A. domestică: fizică, verbală, psihologică, economică și sexuală.

B. socială: relaționată cu identificarea elementelor de marginalizare și stigmatizare ale femeii migrante rome și corelată cu analiza indicatorilor de violență socială.

Toți acești indicatori ai violenței au fost comparați la nivelul spațiului migrator de plecare și de sosire migrator.

Violența fizică domestică, reminiscență a unei practici ancestrale legate de expunerea și impunerea puterii, formă de supraviețuire și/sau dominare (Perrone și Nanini, 1995) a fost transmisă de-a lungul secolelor, ca formă de exprimare a unui deziderat geopolitic, el nivel macrosocial, dar și microsocal, familiar. Putem afirma că fenomenul violenței domestice fizice, bazat pe dorința de exprimare, prezintă o dominație a modelului patriarhal familial și de exploatare a vulnerabilității feminine (Heise, 1998) aparent fără rezolvare în spațiul migrator de plecare românesc. Acesta a început să fie conștientizat ca abuz și combătut de către unele dintre romele imigrante interviewate în spațiul migrator de sosire valencian.

Violența domestică verbală, una din formele cele mai penetrante de agresiune asupra naturii umane, reprezintă o formă de dominare, de impunere prin forță a voinței celui alt, de intimidare (Carvalho-Barreto et. al., 2009, p.86-92) sau de atac psihic, prin umilire, desconsiderare și marginalizare. Răspunsurile celor cinci femei rome indică o multitudine de experiențe ale violenței verbale din partea soțului, ca practică a injuriilor familiale, trăite personal sau în familie, ca fiind o formă comună de exprimare în familiile rome în țara de origine:

„Este ceva normal...În Dumnezeii mă-tii, crucea mă-tii, era la ordinea zilei! Dar eu m-am obișnuit...O făcea atât în casă, cât și pe stradă.” (A.G., 52 ani, Castellón de la Plana)

În ceea ce privește continuarea, diminuarea prin schimbarea pozitivă din punctul de vedere al violenței verbale odată ajunși în Spania, toate interviewatele au exclus o

astfel de posibilitate, deoarece practica a rămas asemănătoare celei din România, în spațiul locuinței sau în cel public, stradal:

”Aici în Spania totul a rămas la fel! Vedeți dumneavoastră, noi între noi vorbim țigănește. Credeți că cineva ne înțelege? Cineva ne auzea și înțelegea cum mă înjură sau mă batjocorește pe limba mea?! Ha ha ha?” (A.G., 52 ani, Castellón de la Plana)

Răspunsurile interviuatelor au infirmat teoria lui Turrinnetto și Carbajosa (2008), conform căreia noul stil de viață, într-o zonă culturală recunoscută, impactul unei noi societăți, formarea unei familii și responsabilizarea socială în cadrul acesteia trebuie să aibă un impact substanțial asupra ambilor soți. În acest caz, soții romi nu și-au ameliorat comportamentul sau limbajul.

În concluzie putem afirma că violența domestică verbală demonstrează o perpetuare din generație în generație, atât pe teritoriul românesc de inițiere al procesului migrator, cât și în arealul de sosire migrator valencian.

Violența domestică psihologică este o formă filtrată a celorlalte forme de violență (Alcañiz, 2015), pentru că oricare dintre acestea, se reflectă, se întrepătrund, se influențează și contribuie la modificarea stării de normalitate și de echilibru sufletesc. Violența psihică este traumatizantă pe termen lung, cu efecte secundare care pot dura o viață: lipsa încrederii în sine, neîncrederea în ceilalți, epuizare nervoasă, depresie.

Răspunsurile interviuatelor, pentru perioada trăită în România, demonstrează următoarele cauze ale violenței domestice de factură psihologică: statutul familial, în care femeia este întotdeauna pe locul al doilea, neavând voie să concureze la primul loc în familie; suferința acceptată de nevoie, din lipsa oricăror alte soluții de supraviețuire; presiunea din partea familiei soțului (socru/soacră) a determinat izolarea, mai mult sau mai puțin transparentă de familia de proveniență a soției; atitudinea dictatorială paternă:

”Mama a fost oropsita familiei! Nu avea cuvânt în fața lui tata! Tata comanda! Tata era șeful! Și nimeni nu avea curaj să comenteze în fața lui!” D.S. (29 ani, Alicante);

legile nescrise ale etniei și obligația de a respecta bărbatul:

”Țăganca nu avea dreptul să ridice tonul, sau să comenteze ceva împotriva țăganului! Așa era legea noastră” A.G. (52 ani, Castellón de la Plana);

supunerea totală în fața figurii patriarhale a familiei; umilirea publică a soției în cazul unor exemple date de persoanele interviuate:

”doar îmi amintesc că duminică, când stăteam la vorbă în fața casei, vecinul o înjura pe noră-sa și pe nevastă-sa, nu era nimic pentru el!” I.L. (38 ani, Valencia).

Nu s-a identificat nicio nevoie exprimată de a contacta asistență medicală sau socială.

Pentru perioada trăită în Spania, ca spațiu migrator de sosire, cauzele continuării sau manifestării violenței domestice de factură psihologică identificate în interviul de față au fost: barierele lingvistice, deoarece limba romilor nu era înțeleasă în comunitatea spaniolă; atitudine de superioritate din partea soțului (cunoștințe, capacitate intelectuală):

”Pe mine m-a umilit aici în Spania, direct! Mă făcea să cred că sunt proastă și analfabetă, când eu am mai multă școală ca el, eu am terminat 10 clase în

România! Și pe deasupra el se credea mai deștept ca mine, așa bețivan cum era! Îmi spunea să tac din gură, că el știe tot! Eu nu valoram nimic în casa aia a lui!” M.F. (31 ani, Alzira);

copierea modelului de atitudine patern de către soț. Se aplică așadar teoria lui Dutton și Golant (1997), care explică și descrie trecutul bărbaților care în copilărie au suferit maltratare fizică și/sau emoțională din partea tatălui, fapt care se oglindește negativ în viitorul comportament marital. Acestea pot afecta identitatea personală a bărbatului și gradul de rezolvare a conflictelor din cadrul căsniciei.

Răspunsurile interviuatele referitoare la felul în care femeia romă a suportat violența în spațiul migrator de sosire, Spania, au determinat adevărate traumatisme psihologice: divorțul, teama de necunoscut, insomniile, inapetența, suferințe organice (d.ex. întreruperea lactației), dar a primat devotamentul pentru familie și mai ales pentru copii. În concluzie, în ciuda dezvoltării emoționale personale a unora dintre interviuate, se remarcă perpetuarea îngrijorătoare a formelor de violență psihologică asupra femeii rome atât în familie cât și în afara ei, atât în spațiul românesc de inițiere a procesului migrator cât în cel de sosire valencian.

Violența domestică economică se poate rezuma în „control”, un abuz de putere într-o structură socială în care permite bărbatul poate să agreseze femeia sub forma lipsei banilor (Walker, 2004, p. 205-218).

Răspunsurile respondentelor indică faptul că banii din casă erau folosiți în România pentru hrană și cheltuieli curente, așa cum se procedează tradițional în sânul familiilor rome. Problemele apărute din cauza dependenței univoce de banii aduși de soț erau: insuficiența permanentă a banilor, cererea de bani repetată mereu de soție – ca o formă implicită de recunoaștere a autorității absolute a soțului. Ba mai mult, familiile de romi venite din România sau constituite în Spania au încercat să-și atingă scopurile propuse: o viață mai bună, un viitor mai bun și mai sigur pentru copiii lor câștigarea de bani pentru ajutorul familiilor din țară sau pentru propriile proiecte de viitor constituind un ideal pentru femeile rome:

”Și uite așa am început eu să mă emancipez, la fel ca spaniolele astea deștepte. Dar până atunci am depins de banii lui!” I.L. (38 ani, Valencia)

Idea de independență financiară s-a demonstrat că, prin educație, ideea de afirmare și de reușită nu mai este un apanaj privilegiat doar al unora sau un rezultat al hazardului, ci un rezultat indubitabil al propriei voințe și capacități:

”Acum, mulțumesc lui Dumnezeu, situația mea s-a schimbat de când am divorțat! Am închiriat un bar și îmi merge bine. Nu mai depind de nimeni! Și sunt independentă! Și nu mai vreau să știu nimic de țiganii care tot vin din România!” D.S. (29 ani, Alicante).

În concluzie, observăm că în spațiul geografic valencian figura patriarhală a familiei, tatăl, nu mai controlează microuniversul domestic, mai ales din punct de vedere material. Putem remarca astfel cazuri de emancipare economică în noul spațiu geografic și social valencian de sosire.

Violența domestică sexuală reprezintă una dintre cele mai reprobabile forme de violență domestică. Răspunsurile respondentelor indică, în ceea ce privește violența domestică sexuală în spațiul migrator de plecare românesc, răspunsuri negative.

Totodată, ideea de abuz sexual între doi soți este exclusă, deoarece se consideră că după căsătorie femeia aparține bărbatului, astfel, nu există o reacție de împotrivire:

”Abuzată? Vedeți dumneavoastră, femeia e a bărbatului, a soțului ei! Atâtea libertăți prost înțelese de tineretul ăsta spaniol!” A.G. (52 ani, Castellón de la Plana)

În general, putem afirma că violența domestică sexuală nu prezintă mari diferențe între cele două spații geografice migratorii, regulile nescrise ale vieții intime fiind practic aceleași. Totodată, nu am identificat practici extreme de violență sexuală (prostituție, trafic de persoane).

Violența socială manifestată împotriva etniei rome a fost unul dintre procesele vechi derulate în istoria acestei etnii. Răspunsurile respondentelor rome indică faptul că, în țara de origine aspectele de violență socială au subliniat o stare de pozitivitate. În spațiul migrator valencian de primire predomină asimilarea migratorie (Warner și Srole, 1945), o formă de integrare socială și un respect pentru noile modelele sociale, economice și culturale din arealul geografic valencian.

5.5. CONSTRUCȚIA UNOR NOI IDENTITĂȚI INDIVIDUALE DE GEN FEMININ ROM PE TERITORIUL SPANIEI

Analiza și interpretarea cantitativă a impactului feminismului spaniol contemporan în reconstrucția identității de gen a femeii migrante rome este reflectată în cel de -al treilea chestionar pe tematică de gen aplicat la 143 de chestionați (dintre care predomină cele 98,5% ce au fost femei) cu scopul validării sau invalidării cele de-a treia ipoteze secundare a studiului de față, respectiv *”Efectele impactului feminismului contemporan spaniol și a violenței domestice indică o adevărată reconstrucție a identității de gen a femeii imigrante rome de origine română”*. Rezultatele punerii în practică a acestui instrument de lucru sunt următoarele:

- *caracteristicile socio-demografice ale participantelor rome (Tabel 5)* indică apariția unor modele tradiționale de comportament marital în schimbare și adaptarea la realitatea societății actuale spaniole, ceea ce demonstrează capacitatea de transformare personală a femeii imigrante rome.

Tabel 5. Caracteristicile socio demografice ale participantelor la chestionarele pe tematică de gen

VÂRSTA	STAREA CIVILĂ ACTUALĂ						JUDEȚUL DE REȘEDINȚĂ ÎN SPANIA			
	Căsătorită	Trăim împreună fără a fi căsătorii legal	Divorțată sau separată	Văduvă	Necăsătorită	Total	Castellón	Valencia	Alicante	Total
peste 60	-	-	-	3	-	3	-	2	1	3
51-60	8	-	-	3	-	11	5	2	4	11
41-50	21	8	11	2	-	42	17	14	11	42
31-40	28	16	5	1	-	50	17	17	16	50
19-30	3	20	-	-	3	26	10	9	7	26

- *provincia și localitățile din Comunitatea Valenciană* în care locuiesc astăzi persoanele chestionate, rezultatele demonstrează că majoritatea acestora, adică un procent de 37,1%, locuiesc în Provincia Castellón;

- *județele de plecare din România* respondentele indică încă o dată pe primul loc județul Timiș, cu 16,7%;

-în ceea ce privește *comparația repartiției atribuțiilor domestice între soț și soție dintre spațiul de plecare românesc și cel de sosire spaniol* (vezi Figura 11) observăm că femeia romă este cea care își atribuia în România în proporție covârșitoare de 97,8% obligația de a le realiza în totalitate atribuțiile domestice, în timp ce în Spania această obligație de familie se reduce considerabil la 67,2%.

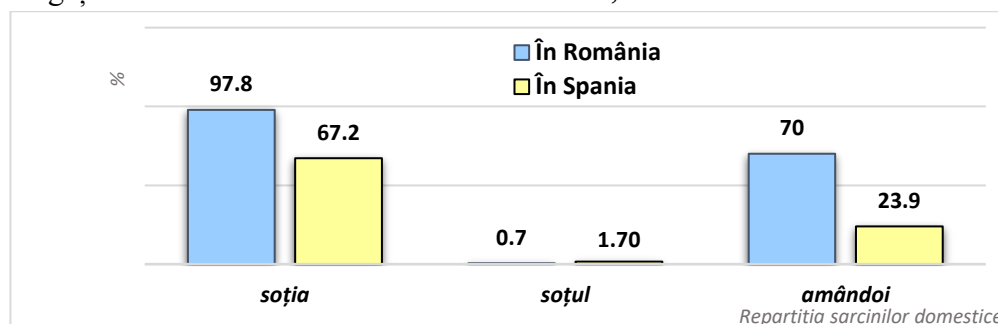

Figura 11. Repartiția sarcinilor domestice la romii chestionați

-*analiza caracteristicilor de gen* din spațiul migrator valencian indică faptul că 43,9% dintre persoanele chestionate indică un dialog constructiv între soț și soție în ceea ce privește *decizia legată de cine va merge la serviciu și cine se va ocupa de casă*, procentaj care nu este în ton cu dinamica tradițională patriarhală, în care doar soțul decide (43,9%) *cine se ocupă de casă și cine merge la serviciu*.

-*analiza echilibrului de gen în noul spațiu de sosire valencian referitoare la atribuțiile domestice și serviciul în afara casei* vine să întărească realitatea tradițională românească fapt ce vine să contrazică cele 39,4% dintre persoanele chestionate ce afirmă că de când locuiesc în Spania amândoi, soț și soție, merg la lucru și își îndeplinesc împreună atribuțiile casnice, au grijă de copii și îngrijesc bătrânii casei.

-*analiza participării partenerilor la echilibrul economiei familiale* indică o discrepanță mare între România și Spania: în timp ce în România 93,2% din chestionați (femei și bărbați romi) declară că soțul este cel pe care se bazează suportul financiar, în Spania procentajul scade la 59,8% dintre chestionați, iar contribuția amândurora este recunoscută în procent de 32,2% (vezi Figura 12).

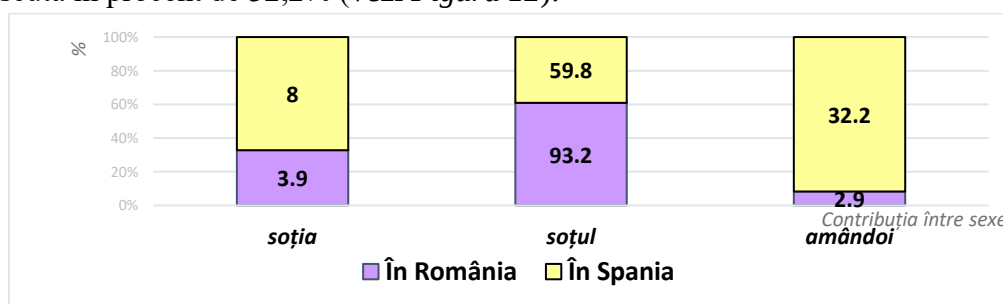

Figura 12. Contribuția la economia familială a persoanelor chestionate

-ajutorul instituțional oferit de statul român femeii rome în România se evidențiază prin lipsa politicilor și a măsurilor sociale care prevăd egalitatea între bărbați și femei în comparație cu, cele 71,2 % dintre femeile rome chestionate ce indică faptul că, de când trăiesc în Spania, văd o schimbare a opticii de gen asupra egalității drepturilor între femei și bărbați romi.

-detectarea și analiza indicatorilor și a gradului de violență și maltratare conjugală (economică, verbală, psihologică și sexuală) în România versus a celor din Spania demonstrează o realitate din ce în ce mai schimbătoare:

a) din punct de vedere al violenței domestice economice (vezi Figura 13),

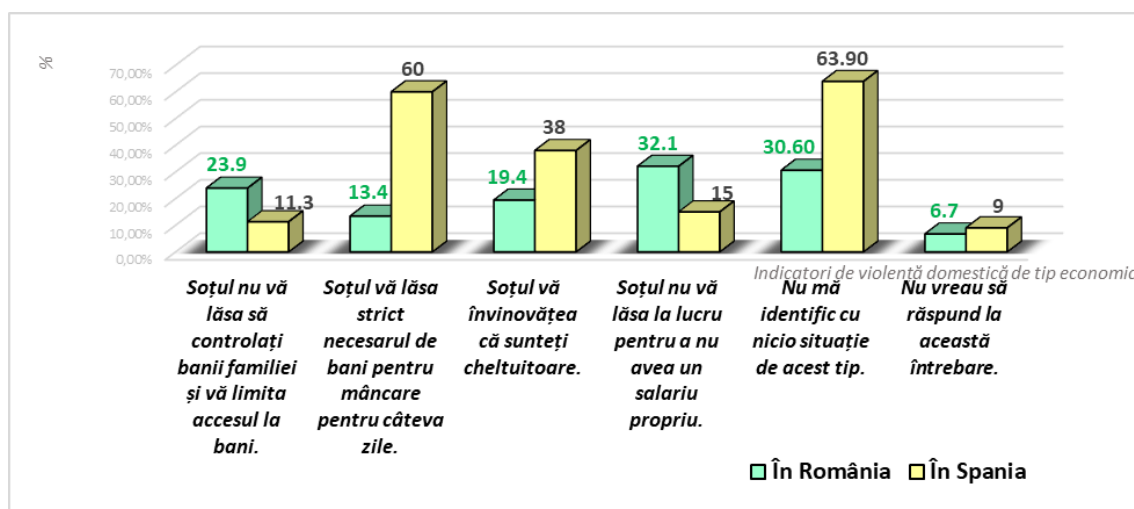

Figura 13. Analiză comparativă a indicatorilor de violență domestică de tip economic la romele chestionate

b) violență domestică psihologică (vezi Figura 14) indică un surprinzător echilibru de opinii, deoarece 32,80% dintre chestionate recunosc că au suferit acest tip de violență în România. În Spania însă, așa cum putem observa în graficul de mai jos (Figura 60), situația se schimbă substanțial:

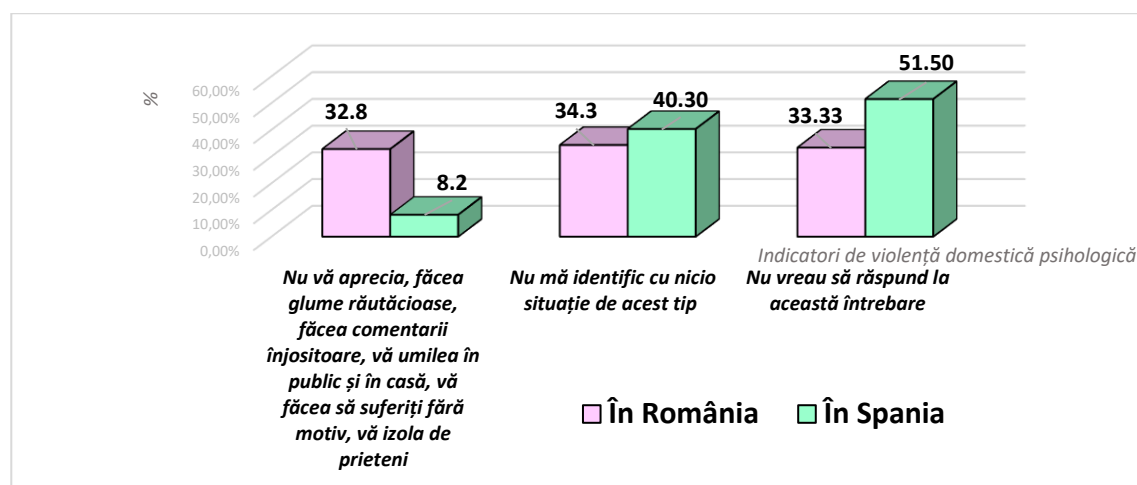

Figura 14. Analiză comparativă a indicatorilor de violență domestică psihologică la romele chestionate

c) *violența domestică verbală* indică o scădere de la 37,1% în perioada locuirii în România la doar 10,6% în perioada locuirii în Spania.

d) *violența domestică fizică*, atât de adânc înrădăcinată în societatea românească demonstrează scăderea intensității violenței fizice de la 26,3% dintre persoanele feminine chestionate pentru perioada locuirii în România la 8,1% în perioada locuirii acestora în Spania (Figura 15).

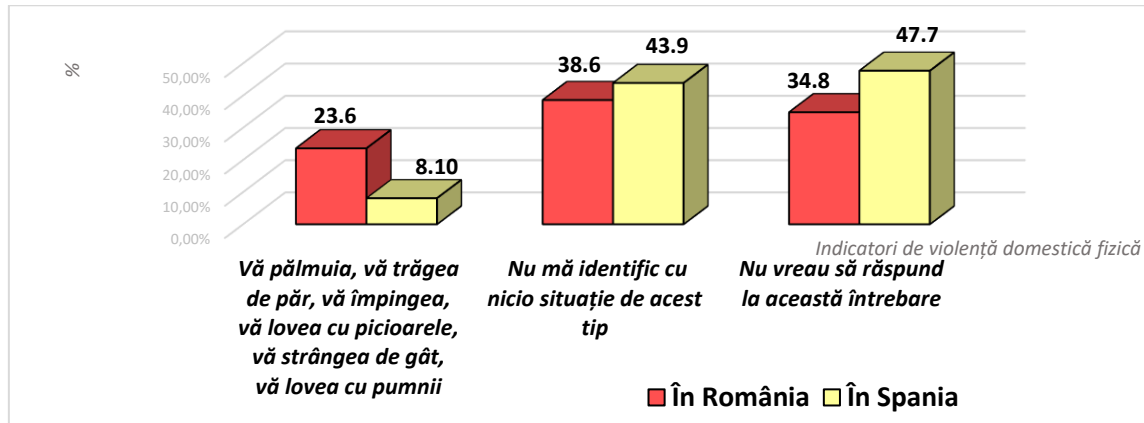

Figura 15. Analiză comparativă a indicatorilor de violență domestică fizică la romele chestionate

e) *violența domestică sexuală* include analiza violenței sexuale, o temă considerată tabu în cadrul etniei rome. Remarcăm negația celor 36,4% dintre femeile chestionate de a răspunde la întrebările relaționate cu viața petrecută în România, procentaj care este mai ridicat pentru perioada locuirii în Spania (49,2%).

-în linii mari, indicatorii de violență domestică demonstrează că majorității femeilor imigrante rome (70,1%) li s-a schimbat percepția socială asupra egalității drepturilor între femei și bărbați;

-chiar dacă limita invizibilă a tavanului de sticlă (*ceiling glass theory*⁶) încă există în cazul etniei rome imigrante în Spania, marea majoritate a femeilor au reconsiderat percepția socială din punct de vedere al participării la viața social și politica societății în vederea creării propriei conștiințe politice (vezi Figura 16):

Figura 16. Participarea la viața politică și socială a romelor chestionate

⁶ Text tradus din engleză

- este evidentă *emanciparea femeii rome imigrante* (tabelul 6) indicator care marchează un dezacord cu teoria podelei lipicioase (*sticky floor*⁷), lui Morgan (2015):

Tabel 6. Rata de răspuns privind indicatorii de emancipare a femeii imigrante rome

INDICATORI DE EMANCIPARE FEMININĂ ROMĂ	%
<i>Dreptul de a deține casă în proprietate (sau ipotecă), mașină și terenuri proprii</i>	73,5%
<i>Dreptul de a îndeplini aceleași sarcini casnice în sânul familiei</i>	13,4%
<i>Dreptul de a primi și a da o educație mai bună pentru copii/nepoții dumneavoastră</i>	28,4%
<i>Dreptul de a divorța sau a vă căsători după cum considerați dumneavoastră</i>	22%
<i>Dreptul de a avea un cont bancar doar pe numele dumneavoastră</i>	88,6%
<i>Drepturi egale de muncă și drepturi sociale</i>	78,4%
<i>Dreptul de a avea propria firmă și sau de a vă face P.F.A. („autonoma”) în Spania</i>	36,3%
<i>Încasarea aceluiasi salariu la fel cu soțul meu</i>	9,7%
<i>Ocuparea unui post de conducere într-o firmă/partid politic/organizație/asociație</i>	3%
<i>Crearea, participarea sau chiar conducerea unui partid politic/organizație/asociație</i>	0,7%
<i>Îndeplinirea acelorași sarcini de lucru la locul de muncă</i>	30,6%

- este evident *impactul migrației asupra transformărilor identității de gen* ale migrantei rome în Comunitatea Valenciană (figura 17):

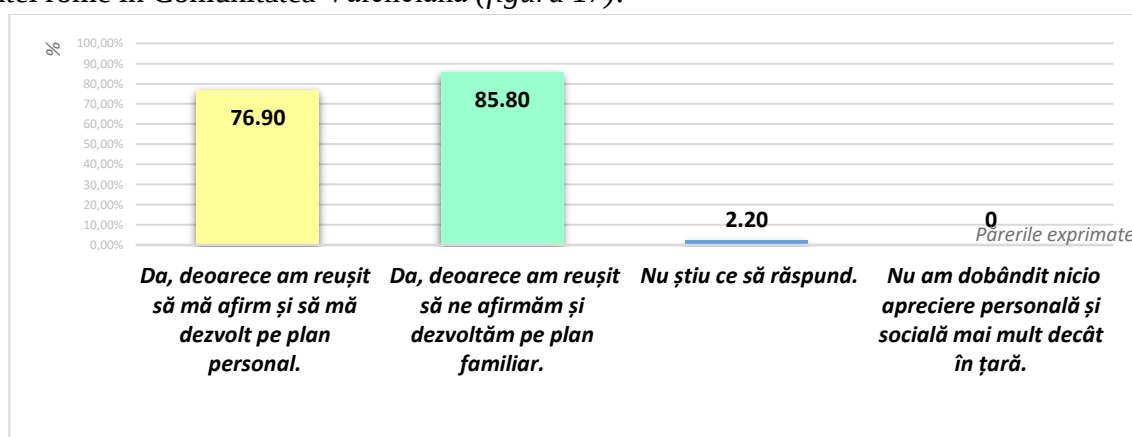

Figura 17: Gradul de apreciere personală și acceptare socială

- *impactul migrației familiilor femeilor rome la gradul de integrare socială teritorială*, și, având în vedere datele privind distribuția geografică a veniturilor familiilor spaniole conform Atlasului Distribuției Veniturilor pe Familie (I.N.E., 2021), distribuția geografică și socio teritorială a familiilor de rome pe cartierele/districtele orașelor valenciene studiate demonstrează un nivel de integrare social cuprins între clasă socială medie și joasă.

⁷ idem

CAPITOLUL VI. CONCLUZII

În urma celor trei ani de documentare și cercetare empirică, rezultatele obținute mi-au permis să evaluez gradul de validare al ipotezei cu care s-a demarat actualul studiu doctoral axat pe *Reconstrucția identității de gen a femeii imigrante de etnie romă din România în Spania sub impactul migrației și al feminismului periferic*, respectiv gradul de îndeplinire al obiectivelor formulate inițial.

Consider că lucrarea și-a atins scopul propus inițial și argumentează ipoteza principală bazată pe cele trei ipoteze secundare formulate inițial reflectate în trivalența *migrație romă– etnie romă – femeie romă*:

Prima ipoteză secundară este pe deplin validată de următoarele dovezi:

Analiza etapelor proceselor de migrație a femeilor rome din România în Spania demonstrează eliminarea progresivă a modelului tradițional de familie patriarhală și apariția dorinței de emancipare și dezvoltare personală.

Analiza și compararea influențelor teoriei Push-Pull și a migrației transnaționale arată că femeile imigrante rome și familiile lor preferă zonele rurale sau orașele mici, cu mai multe facilități de muncă primare (agricultură) și / sau terțiare (comerț, turism și transport). Deși procesul de aculturație este mai lent, integrarea este eficientă și vizibilă.

Factorii care generează procesul de migrație către Spania sunt legați de necesitatea de a-și îmbunătăți condițiile de viață și statutul social.

Analiza dimensiunilor casnice ale femeilor imigrante rome din România în timpul crizei COVID-19, studiu de pionierat atât în literatura de specialitate română, cât și în cea spaniolă, demonstrează că majoritatea femeilor ce ajunseseră în Spania înainte de criza economică din 2008, au reușit să se adapteze și să se integreze în societatea spaniolă, în ciuda experiențelor trăite în spațiul domestic în timpul pandemiei COVID-19, ba chiar au rezistat în Spania în timpul pandemiei și au continuat să rămână și după această perioadă.

Analiza elementelor de integrare și asimilare, subliniem respectul, adoptarea și practicarea obligațiilor sociale și a modului de viață spaniol valencian, adică *demonstrarea unui asimilaționism* cultural spaniol în creștere. Gradul de asimilare determină gradul de intensitate a integrării sociale. Deși nu putem vorbi de aculturație totală, procesul de asimilare socială este din ce în ce mai vizibil la femeile rome imigrante din Spania.

Analiza mobilității socio-teritoriale a femeilor rome în noua zonă geografică de sosire din Valencia pune în evidență ambițiile de dezvoltare personală, în special pentru tinerele femei rome cu vârsta de până la 35 de ani, în ciuda contextului economic spaniol fluctuant marcat de pandemia COVID-19.

În concluzie, gradul de validare a primei ipoteze secundare este de 100%.

A doua ipoteză secundară a fost aproximativ validată datorită următoarelor dovezi:

În țara de origine au fost identificate *elemente grave de marginalizare și stigmatizare* a femeilor imigrante rome. În ceea ce privește identificarea aceluiași elemente în țara de sosire, s-a constatat un concept de autoexcludere în scădere. Dorim să subliniem influența pozitivă a noii zone de primire socială din Comunitatea Valenciană asupra transformărilor caracteristicilor etnice rome.

Relațiile de familie și rețelele de sprijin social din cadrul grupului etnic rom în timpul procesului de migrație indică solidaritatea transfrontalieră a romilor și predominanța sprijinului rețelelor familiale în detrimentul rețelelor sociale.

În timp ce *analiza modului de viață în spațiul geografic și social* al țării de origine migratorie reflectă o nemulțumire generalizată, analiza modului de viață în noul spațiu geografic și social de sosire migrator arată schimbarea foarte pozitivă a percepției condițiilor de viață pe teritoriul spaniol/valencian comparativ cu cel românesc.

Nivelul educațional și de formare al femeilor rome din țara de origine (România) este foarte scăzut în comparație cu cel din țara de sosire (Spania), unde detectăm o tendință de emancipare din formarea profesională, în special pentru femeile rome înrădăcinate în marile orașe (Valencia, Gandía, Elche și Castellón de la Plana).

Procesul de evoluție a forței de muncă în țara de origine se evidențiază prin nesiguranța locului de muncă, în timp ce în țara de sosire reflectă interesul pentru căutarea oportunităților de angajare.

Se menține aceeași practică a obiceiurilor *etnico-religioase* inoculată în țara de origine.

În concluzie se poate afirma că, cu excepția acestui ultim aspect etno religios, cea de-a doua ipoteză secundară se validează în proporție de 83,33%.

A treia ipoteză secundară, fără îndoială cea mai delicată și complicată dintre ipotezele secundare, a fost parțial validată datorită următoarelor evidențe:

Analiza caracteristicilor de gen în spațiul de plecare migrator indică predominanța supremației patriarhale etnice tradiționale rome. Pe de altă parte, analiza spațiului de sosire migrator valencian indică o reducere a impactului *podelei lipicioase* datorită capacității de adaptare la noi oportunități de dezvoltare profesională în afara casei și creării de noi pârgii în structura relațiilor de gen, ceea ce reflectă crearea unei noi identități de gen a femeilor imigrante rome.

Identificarea egalității între femei și bărbați în România demonstrează o lipsă de cultură socială feministă la nivel de stat, lipsa politicilor și măsurilor sociale de egalitate în comparație flagrantă cu Spania, unde drepturile femeilor sunt respectate și garantate prin legi și politici active.

Analiza conceptului de demnitate socială și agent de socializare a femeilor rome demonstrează rolul femeilor rome ca principal agent social în procesul de integrare și adaptare la noua societate spaniolă și, pe de altă parte, evoluția lor în procesul de transformare socială și dezvoltare personală.

Analiza și detectarea indicatorilor violenței domestice (fizici, economici, psihologici, verbali și sexual) în spațiul migrator de plecare și sosire indică o confruntare cu "adversarul" conservator patriarhal fapt ce demonstrează apariția unor

fisuri în structurile generaționale și noi schimbări în orizontul mentalităților de gen. Observăm că incidența violenței domestice înregistrează o ușoară scădere.

Analiza participării la viața politică și asociativă actuală arată că femeia romă imigrantă nu prezintă un interes deosebit pentru viața politică și asociativă spaniolă, dar nici pentru cea românească. Ca atare, această parte a celei de-a treia ipoteze secundare nu se poate valida, deoarece limita invizibilă a tavanului de sticlă (*ceiling glaass theory*⁸) încă persistă în etnia romă imigrantă în Spania.

Analiza indicatorilor politicii egalității de gen demonstrează inițierea emancipării femeii rome imigrante și rapida fisurare a așa-numitei podele lipicioase (*sticky floor*)⁹, deschizându-se astfel orizonturi promițătoare în reconstrucția noii identități de gen a femeii imigrante rome.

Analiza contextelor de gen și putere ale femeilor rome evidențiază astăzi un grad mai ridicat de evaluare personală și acceptare socială decât în România. Putem afirma că impactul feminismului spaniol își face astfel prezența în reconstrucția noii identități de gen al femeii imigrante rome.

Violența socială nu este specifică arealului geografic migrator valencian de primire, unde predomină asimilarea migratorie, integrarea și respectul pentru noile modelele sociale, economice și culturale. S-a demonstrat că posibilitatea de asimilare a femeilor rome imigrante este determinată de capacitatea lor de a interioriza și de a accepta noua societate de primire. Gradul de asimilare determină automat și gradul de intensitate al integrării sociale.

În concluzie cea de-a treia ipoteza secundară de studiu este parțial validată, consider că în proporție de 60%.

Așadar, chiar dacă nu în proporție de 100%, concluziile demonstrează că impactul procesului migrator și al noii societăți spaniole influențează pozitiv transformarea mentalității proprii și comportamentului social al femeii imigrante rome.

Toate acestea se subsumează unei etape existențiale dure (migrație, COVID-19), care a obligat la o adaptare din mers la noul ritm și stil de viață impus de noul spațiu geografic și social de primire valencian, astfel încât re-construcția valorilor familiale rome are ca bază re-inventarea individuală a femeii rome în sensul respectării noilor valori sociale marcate de feminismul contemporan.

Dorința de emancipare a femeii imigrante rome marchează un punct de inflexiune în schimbările caracteristicilor etnice actuale deoarece reflectă parte din transformările sociale și capacitatea de adaptare a femeii rome la noua societate de primire spaniolă dar și propria evoluție și dezvoltare personală. Se observă capacitatea adaptării la noul habitat social și chiar mai mult, schimbul de mentalitate ale noilor generații migratorii, aspecte care vor avea o incidență decisivă în noua lor identitate etnică și participare social deplină în noua societate de primire. Femeia romă imigrantă

⁸ Traducere originală din engleză: tavanul de sticlă

⁹ Traducere originală din engleză: podeaua lipicioasă

din România demonstrează capacitatea de a se reinventa, de a-și crea o nouă identitate de gen, impregnată de trăsăturile curentului feminist contemporan spaniol.

Această epistemologie de frontieră, nu doar fizică ci și ideologică și culturală, va permite înțelegerea conceptelor cheie referitoare la feminismul rom.

Detaliat pe ipoteze secundare de studiu, gradul de validare al ipotezei principale este următorul (Tabel 7):

Tabel 7. Gradul de validare al ipotezei de cercetare

IPOTEZĂ PRINCIPALĂ	IPOTEZE SECUNDARE	Gradul de validare ipotezei secundare			
		<i>Validată</i>	<i>Parțial validată</i>	<i>Invalidată</i>	%
Sub impactul procesului migrator european și al prezenței feminismului periferic contemporan femeia imigrantă romă de origine română este capabilă de reconstrucția propriei identități de gen.	1. Experiențele de viață ale procesului migrator înaintea și în perioada pandemiei COVID -19 demonstrează efecte constructive asupra evoluției identității de gen a femeii imigrante rome de origine română.	✓			100 %
	2. În ciuda persistenței mentalității tradiționale etnice rome, caracteristicile etnice de comportament social ale imigrantei rome sunt influențate pozitiv de noul spațiu geografic și social de primire valencian.	✓			83,33 %
	3. Efectele impactului feminismului contemporan spaniol indică o adevărată reconstrucție a identității de gen al femeii imigrante rome de origine română		✓		60 %

În concluzie, teza doctorală pretinde prin *reconsiderarea conceptului de feminism etnic actual*, înțelegerea conceptului de etnie romă atât din punct de vedere al geografiei de gen cât și al sociologiei de gen contemporan. Se deschide posibilitatea unui dialog analogic cu toate aceste femei imigrante rome din România pentru a le vizibiliza în contextul neoliberal occidental al studiilor feministe contemporane.

Pe viitor, pentru generațiile următoare, rămâne de văzut dacă femeia imigrantă romă va demonstra suficienteabilități sociale și personale pentru a înlătura pentru totdeauna cutumele patriarhale și violența domestică.

BIBLIOGRAFIE

1. **Alcañiz Moscardó, Mercedes** (2015). *Sociology of Gender violence(s) in Spain. A proposal for analysis*. Revista de paz y conflictos/ Peace and Conflicts Journal, 8(2), 29-51.
2. **Anzaldúa, Gloria** (1987). *Borderlands*, Ed. Aunt Lute Books, New York.
3. **Băluță, Oana** (2006). *Partea leului în politica românească*, Iași, Ed. Poliron, Iași, România, p. 27
4. **Berki, Méreiné Boglárka, Málovics, György și Crețan, Remus** (2021). 'You become one with the place': *Social mixing, social capital, and the lived experience of urban desegregation in the Roma community*, *Cities* 117, DOI: 10.1016/j.cities.2021.103302.
5. **Cantera, Leonor** (1999). *Te pego porque te quiero: La violencia en la pareja [Te bat pentru că vreau: Violența în căsătorie]*. Bellaterra: Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona, Barcelona.
6. **Chodorow, Nancy** (1995). *Gender, Relation and Difference in Psychoanalytic Perspective*, Polity Press, Londra.p. 48
7. **Crețan, Remus și O'Brien, Thomas** (2019). Get out of Traian Square!: Roma Stigmatisation as a Mobilising Tool for the Far Right in Timisoara, Romania. În *International Journal of Urban and Regional Research* 43(5), 833-847. DOI: 10.1111/1468-2427.12775.
8. **Crețan, Remus și Powell, Ryan** (2018). The Power of Group Stigmatization: Wealthy Roma, Urban Space and Strategies of Defence in Post-socialist Romania. În *International Journal of Urban and Regional Research*, 42 (3), 423 – 441. DOI: 10.1111/1468-2427.12626
9. **De Maris, Alfredo, Benson, Michael și Fox, Greel Litton** (2003). Distal and proximal factors in domestics violence: A test of an integrated model. În *Journal Marriage and Family*, 65(3), 652-667. DOI:10.1111/j.1741-3737.2003.00652.x
10. **Diminescu, Dana** (2002). *Stratégies roumaines [Strategii românești]*, Plein Droit, 55, Paris, disponibil la adresa <http://www.gisti.org/doc/plein-droit/55/strategies.html>, accesat la data de 13 septembrie 2020
11. **Dohmen, Monica** (1996). *Perfil del hombre golpeador*. În J. Corsi (Coord.), *Violencia masculina en la pareja: Una aproximación al diagnóstico y a los modelos de intervención*, Editura Paidós, Barcelona.

12. **European Roma Information Office (E.R.I.O.)** (2004). *European Roma Information Office (ERIO) condemns anti-Roma media campaign in the UK in the wake of EU enlargement*, disponibil la adresa <http://www.statewatch.org/news/2004/feb/10roma.htm> , Bruxelles, accesat la data de 28 mai 2019.

13. **EUROSTAT** (2023). *Statistici demografice*, disponibil la adresa https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Archive:Statistici_demografice_la_nivel_regional&oldid=268319, Bruxelles, accesat la data de 28 octombrie 2023

14. **Fundación Secretariado Gitano [Fundatia Secretariatului Rom Spaniol]** (2022). *Impacto de la crisis del Covid-19 sobre la población gitana. Madrid [Impactul crizei Covid-19 asupra populației rome spaniole]*, Madrid.

15. **Gamella, Jose Francisco** (2006). *La inmigración ignorada: Romá/gitanos de Europa oriental en España, 1991–2006, [Emigranții ignorați: Romi/țigani din Europa Orientală în Spania, 1991-2006]*, Gazeta de Antropología, Universidad de Granada, 2007, n°23. Granada.

16. **Institutul Național de Statistică din România** (2019). *Date statistice*, București, disponibil la adresa <http://www.INSSE.ro/cms/>, accesat la data de 24 august 2019.

17. **Kitzinger, Jenny** (1994). The methodology of Focus Groups: the importance of interaction between research participant. *Sociology of Health & Illness*, 6(1), p.51-53.

18. **Lee, Everet** (1966). *A theory of migration in Demography*, Springer, Londra.

19. **Legea Organică a Protecției Datelor (L.O.P.D)** (1999). București, disponibilă la adresa <https://www.boe.es/buscar/pdf/1999/BOE-A-1999-23750-consolidado.pdf> accesată la data de 3 iulie 2019.

20. **Malovics, Gyorgy, Mereine Berki Boglarka, Crețan Remus și Janka Toth** (2019). Urban Roma, segregation and place attachment in Szeged, Hungary. *Area*, 51(1), 72-83. DOI: 10.1111/area.12426.

21. **Marcu, Afrodita și Chryssochoou, Xenia** (2005). Exclusion of ethnic groups from the realm of humanity: prejudice against the Gypsies in Britain and in Romania. *Psychologies Political*, 30, p. 41-56.

22. **Massey, Doreen** (2017). *Society, science and space*, Ed. Routledge, Londra.

23. **Massey, Douglas, Hugo Graeme și Joaquin Arango** (1998). *Worlds in motion. Understanding international migration at the End of the Millennium*, Clarendon Press, Oxford.

24. **Ministerio de Sanidad de España [Ministerul de Sănătate al Spaniei]** (2023). *Protocolo para la prevención y el abordaje del matrimonio forzado*, Madrid, disponibil la adresa <https://www.sanidad.gob.es/buscador/iniciar.do>, accesat la data de 28 octombrie 2023.

25. **O'Brien, Thomas, Crețan, Remus, Covaci, Raluca și Jucu, Ioan Sebastian** (2023). *Internal migration and stigmatization in the rural Banat region of Romania. Identities* 30(5), 704-724. DOI: 10.1080/1070289X.2022.2109276.

26. **Pajares, Miguel** (2006). *Inmigración: entre la exclusión y la integración ciudadana [Imigrația: între excludere și integrare urbana]*, Ed. Icaria, Barcelona.

27. **Robert, Bogdan și Sari Knopp, Biklen** (2007). *Qualitative research for education: an introduction to theories and methods*, Editorial Pearson, London.

28. **Russel, Bernard** (2006). *Research methods in anthropology. Qualitative and quantitative approaches*, Altamira Press, New York.

29. **Salem, Sara** (2016). Intersectionality and its discontents: Intersectionality as traveling theory. *European Journal of Women's Studies*, 25(4), 133-144. DOI: 10.1177/1350506816643999.

30. **Spania evanghelică** (2019). *Ghidul bisericilor penticostale*, Madrid, disponibil la adresa <https://spaniaevangelica.com/> accesat la data de 24 august 2019

31. **Torres Falcón, Marta** (2004). *Violence against women in urban and rural contexts*, DC México, Ciudad de Mexico.

32. **Yuval-Davis, Nira** (2006). Intersectionality and feminist politics. *European Journal of Women's Studies*, 13 (3), 193–2093, DOI: 10.1177/1350506806065752.